

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Hoffmann, Kai.

Blaanende Danmark : Stemninger og
Betragtninger.

København : Pios Boghandel, 1919

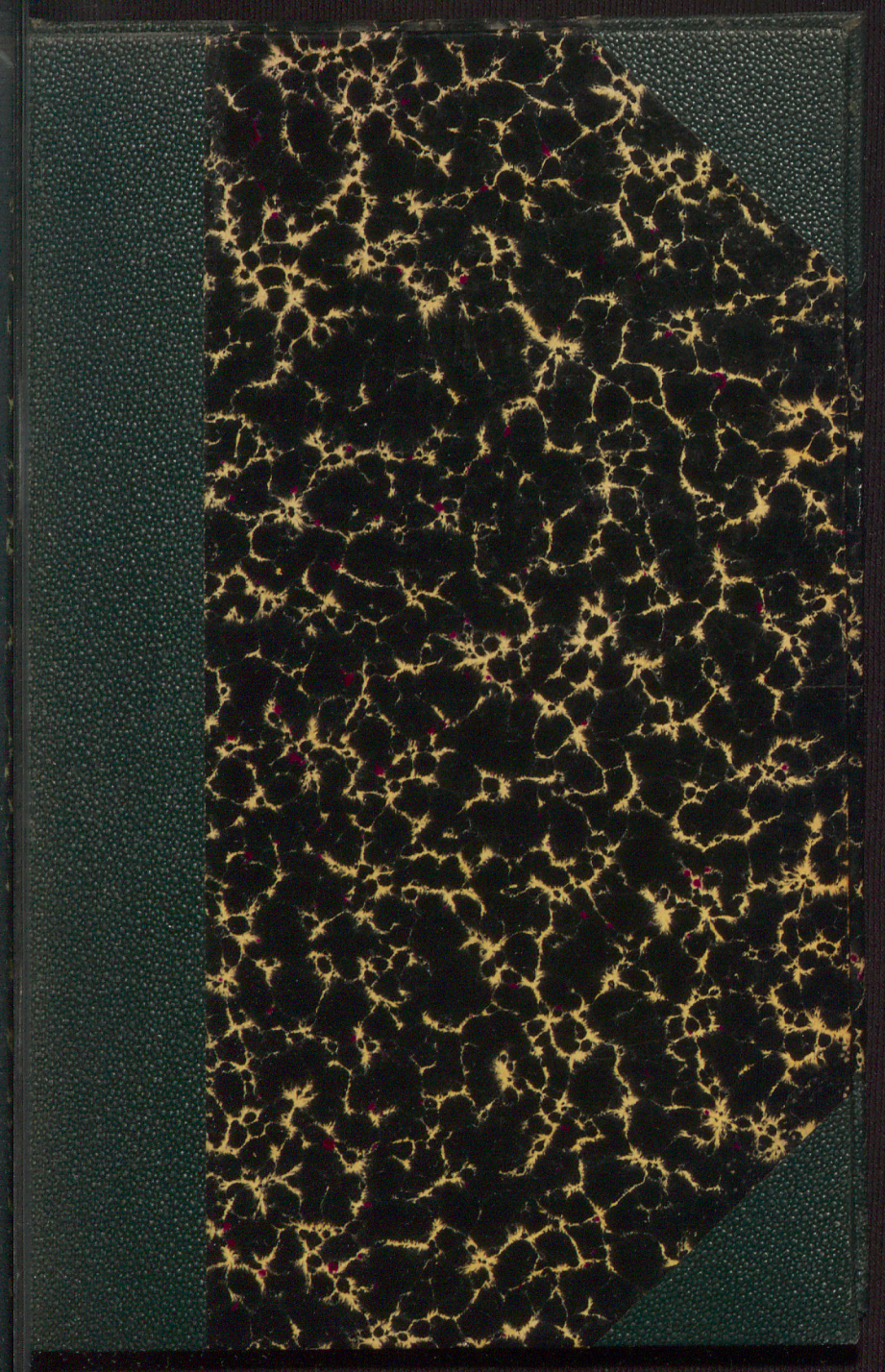
99 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

52-87

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 52 8°

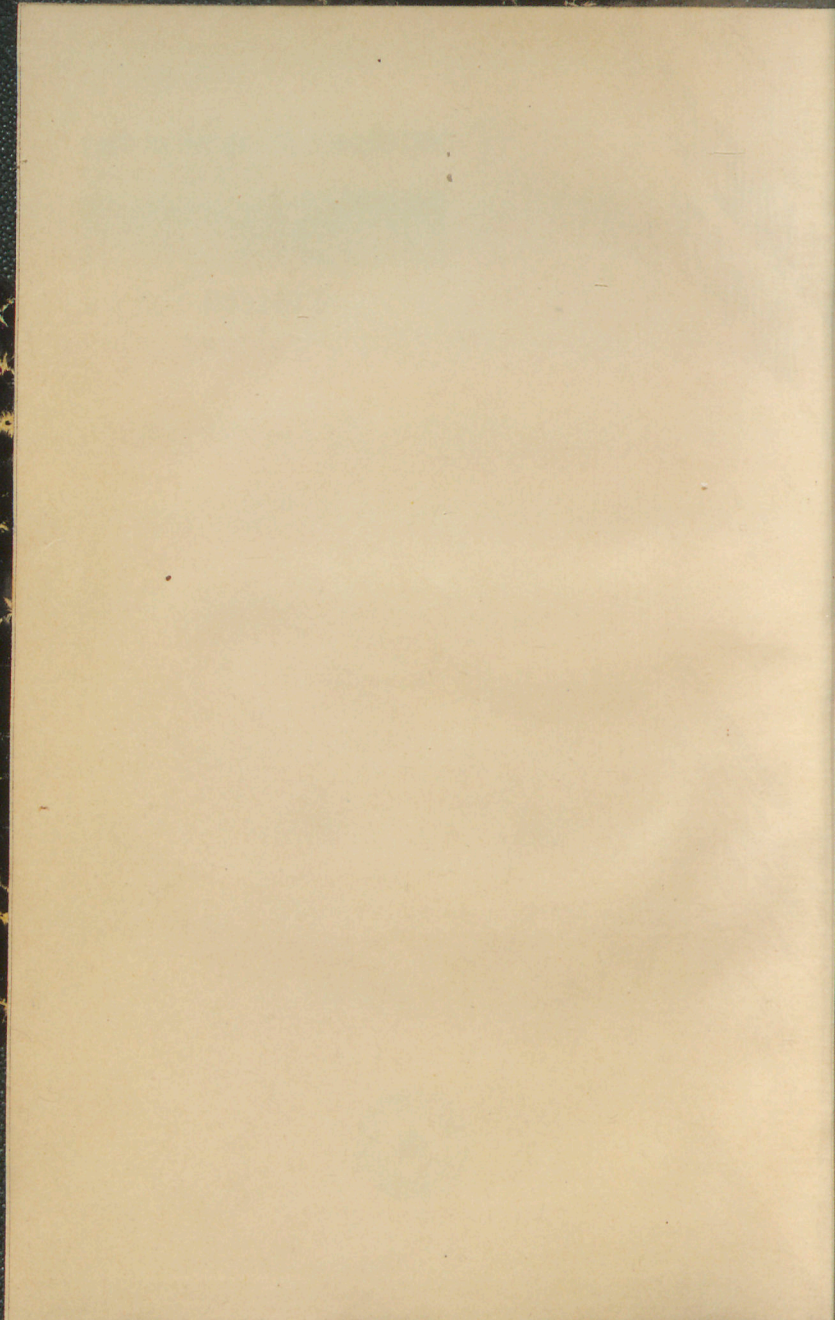
1 1 52 0 8 03227 5

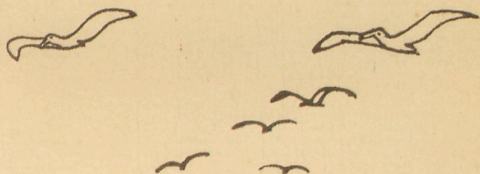
Det Kgl. Bibliotek

130025449259

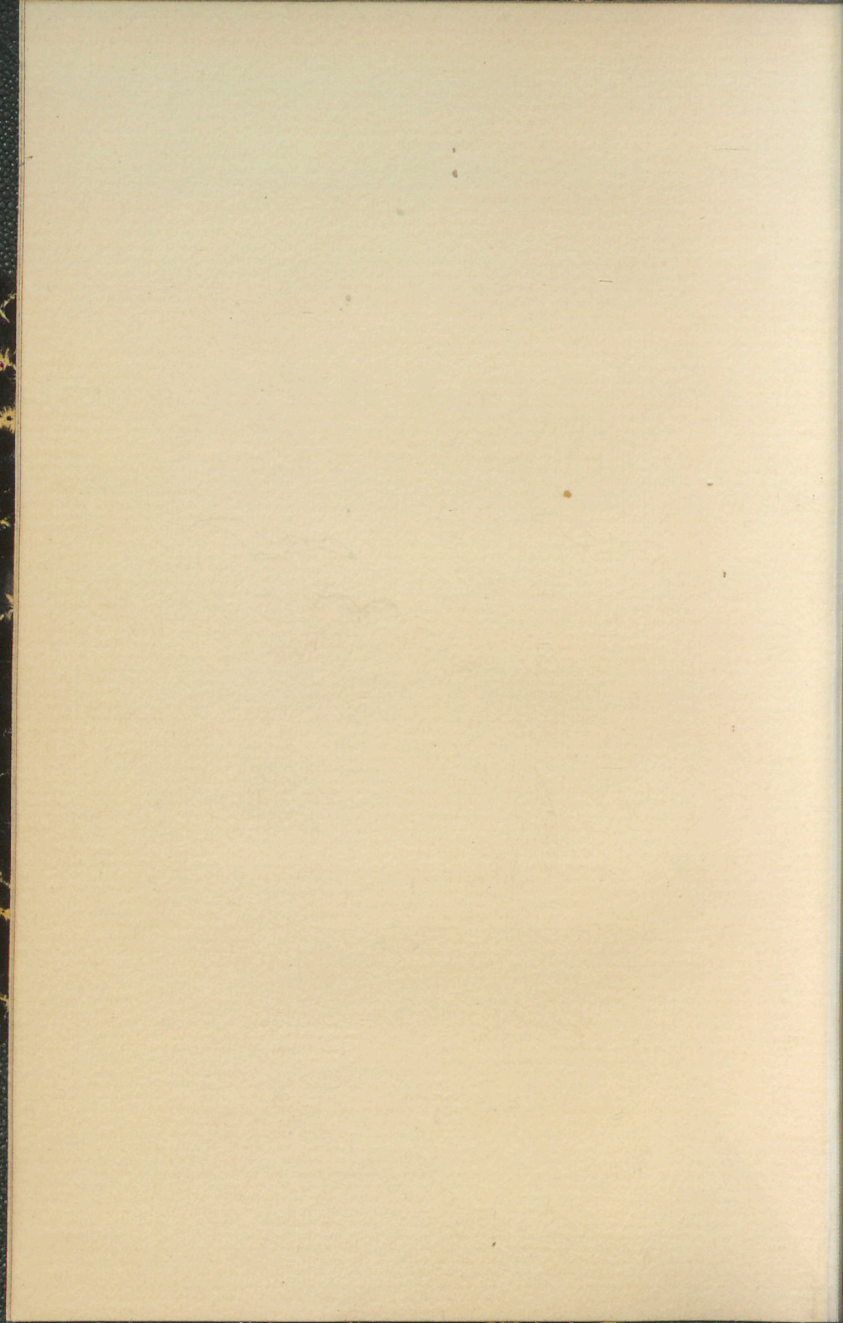

KAI HOFFMANN:
**BLAANENDE
DANMARK**

V. PIOS BOGHANDEL POVL BRANNER
NØRREGADE KØBENHAVN

1 9 1 9

BLAANENDE DANMARK

h/19. 3288

*Denne Bog er trykt i 1200 Eksemplarer,
hvoraf 50 paa haandgjort Papir*

KAI HOFFMANN

BLAANENDE DANMARK

STEMNINGER OG BETRAGTNINGER

V. PIOS BOGHANDEL • POVL BRANNER

NØRREGADE • KØBENHAVN

MDCCCCXIX

*Copyright 1919 by
Kai Hoffmann*

INDHOLD

I

(Omkring 1900)

	Side
Under Maanen	9
Skilsmisens Stier	10
Drømmen om min Barndoms Hus ..	12
Elendigheden	14
Mørkeskoven	16

II

(Omkring 1910)

Søstaden	21
Bøgen	26
Parken	29
Baaden	33
Sommerlandet	37
Haven	41
Søen	44
Solsorten	47
Gule Blade	49
Dødens Digtere	51
Maanen	54
Isen	57
Misundelse	60

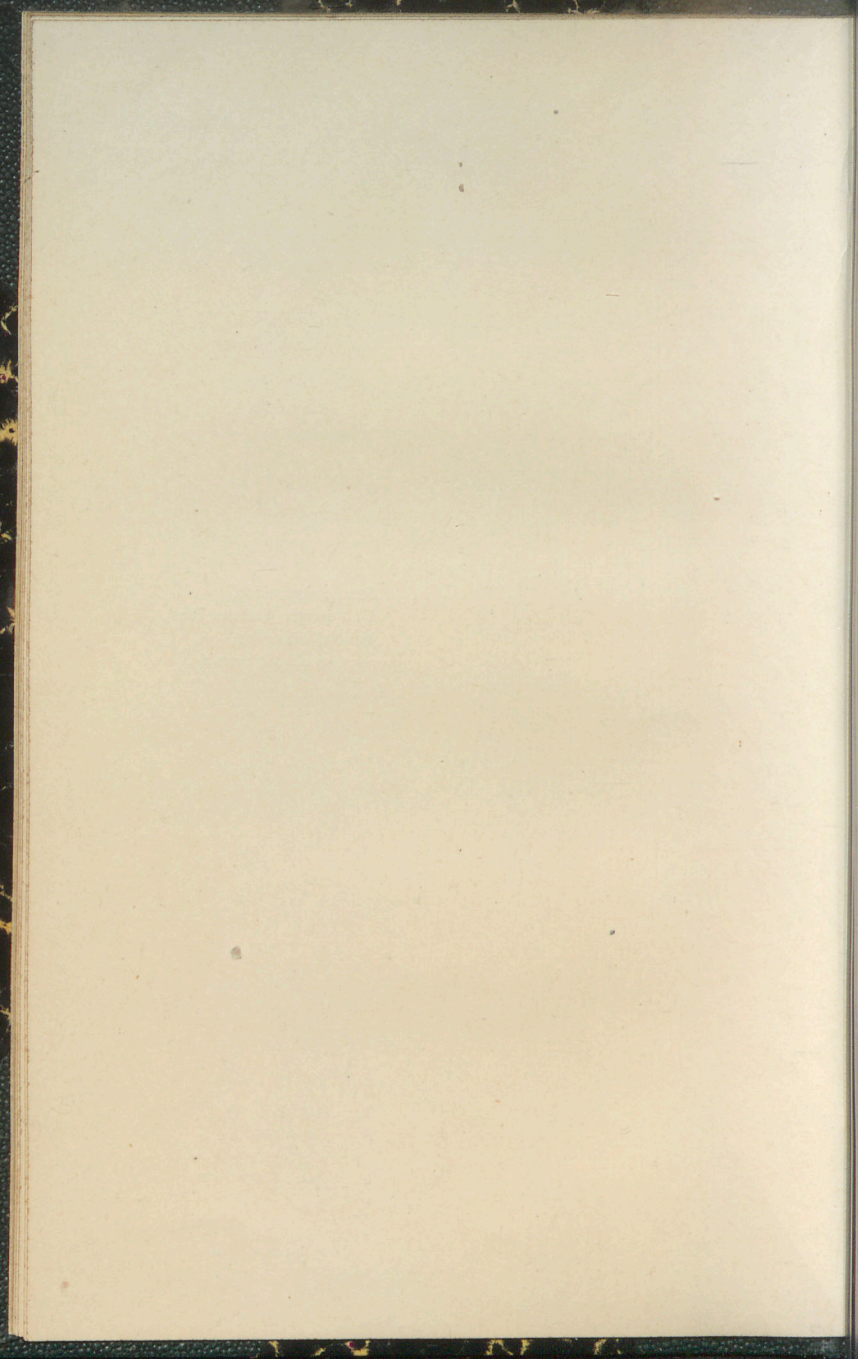
	Side
Februar	63
Teatret	66
Den danske Finhed	70
En blodig Drøm	75
November	78
Drømmere	81
Kullen	84
Helsingørs Roman	88

(1918)

Sønderjylland	92
Blaanende Danmark	95

I

*Før Lærken slaar,
synger Nattens Vind,
før Sol staar op,
er det Stjerneskin.*

UNDER MAANEN

MAANESKIN og hvide Dampe — jeg jager afsted.

Skumringsmarker og Træer og Huse med Lys.

Skumringsmarker og Maaneskin og hvide Dampe og Livets uforstaaelige Skønhed, der flygter forbi og forvandles til Smerte.

— — —

En Havn i Mørke og Maaneskælven — et Bolværk med Træer, Træer og et firkantet, grublende Taarn.

Langs Bolværket skvulper Vandet, mørkt og hemmelighedsfuldt — det hvisker om Hundreder af Aar, om Tusinde Bolværker, om Millioner Mænd, der er døde.

— — —

Jeg sejler over Havet i Maaneskin.

Bag Skibet lyser en skummende Stribe — en bred, hvid Kongevej fra Strand til Strand.

Den kølige Ensomhed er om mig. —

Jeg tænker paa Fortiden og de uoprettelige Ting . . .

SKILSMISSENS STIER

JEG drømte, du gik ved min Side. Det var i et fremmed Land. Vi vandred omkring mellem Træer, langs en Skrænt med mange Kløfter. Langt saa man ud over Sletten der-nede med dens Kirker, dens Skove, dens fjerne Byer.

Jeg spurgte mig selv, hvad der var sket, siden vi atter vandrede sammen — var der ikke mellem os den evige Skilsmisse? Jeg spurgte mig selv, om du altid vilde vandre sammen med mig, altid leve sammen med mig nu og aldrig skilles fra mig mere. Kunde det være muligt!

Men jeg vovede ikke at spørge dig og ikke at gribe efter din Haand. For du viste mig ingen Ømhed, og du vendte aldrig dit Blik mod mit. Hele Tiden saa jeg dig kun fra Siden, hele Tiden var der over dit Ansigt dette Smil, som jeg kendte fra dengang, dette saa fremmede, saa kolde Smil.

Hvorfor, hvorfor gik du her ved min Side?

Var det tilfældigt, var det mod din Vilje, af Tvang? —

Stadig holdt jeg Øje med dig, intet Øjeblik turde jeg hengive mig til Beskuelse af Sletten dernede. Jeg var bange. Jeg var bange, at jeg her i den fremmede Egn, hvor jeg ikke kendte Vej, skulde tabe dig af Syne, at du med ét skulde blive borte mellem Træerne, forsvinde bag Tjørnene og Skrænterne ad de dunkle Kløfters vildsomme Stier.

Stadig holdt jeg Øje med dig. Stadig var der over dit Ansigt dette kolde Smil — Jomfruelighedens og Enfoldighedens rørende, iskolde Smil — Fjernhedens og Uopnaaelighedens vidunderlige, rørende, iskolde Smil. — —

Det var en Drøm — jeg tabte dig af Syne. Du blev borte mellem Træerne, du forsvandt bag Tjørnene og Skrænterne i Mørkets hemmelighedsfulde Kløfter, ad Skilsmisssens uendelige Stier . . .

DRØMMEN OM MIN BARNDOMS HUS

DETTE er de lave, gule Huse, de smaa Gaarde med grønne Træer, de smalle, uendelige Gader, som jeg elskede; her var det, jeg levede som ganske ung og som Barn. Hvor det er yndigt i Sommernattens Taage at køre gennem de svundne Aars Gader! — kunde jeg hver Nat føres gennem disse Gader, forbi de blege Ruder i de saa blide Huse!

... Nu gæster jeg atter min Barndoms Hus. Hvor jeg svæver! — og hvor de glider forbi mig, de hjertegribende Stuer! Mange Stuer, taagede og saa tyste — der sidder fremmede Mennesker i fremmede Stole — og nogle Stuer er tomme — og de dér er jo ikke de samme som dengang — men alt er mig kendt, saadan saa de jo ud, i saadanne smaa og langstrakte Stuer var det, alt det skete, som skete, da jeg var Barn.

Vi levede med hverandre det dyrebare Liv ... Her var det, vi spiste i de svundne Tider

— her sov vi, da vi var Børn. Her kom de mange Mennesker for længe, længe siden. Dér sad vi blandt Møbler, som er forsvundne, hos Far — hos Far. Dér dansede vi en Aften, som aldrig kommer tilbage.

Det græder, græder overalt, hvorhen jeg ser . . .

ELENDIGHEDEN

TITUSINDE Gange den Dag havde Elendigheden set paa mig.

I de snevre og snoede Gyder, hvor man pludselig grebet af vilde Hænder kunde blive slæbt ind i et Hus og plyndret og myrdet, uden at nogen nogensinde fik det at vide, stod Skøger i Dørene til Vellystens gustne Knejper, og over én af disse læste jeg Ordet: *Svanen*.

Jeg tænkte paa denne Fugls hellige Hvidhed, og Besudlelsens Kvalme tog mig . . .

Paa Boulevarderne sydede Intetheden. Ynglinge med langt Haar mindede mig om Ungdommens tomme og spildte Grimasser . . .

Jeg satte mig paa den straalende Altan, ved Siden af en Mand, som var min Ven — hans Øjne blødte usynligt af en Smerte, hvis Dybde jeg kendte . . .

Titusinde Gange den Dag havde Elendigheden set paa mig.

Alle Kvaler samlede jeg i mit Sind — og kastede dem fra mig. Jeg vendte mig bort og saa ud i Mørket, ud over Parkens Træer. — Og Lykken kom brusende og satte sig i mit Bryst.

MØRKESKOVEN

I NDE mellem Skovens Stammer groede Mørket frem af Jorden; og det blev ganske tyst.

De blege Blade faldt; og medens Himlens Graa i pludselig Hvirvlen ligesom opløste sig og dalede, formørkende Luften, brød vi — i de sidste, smertefyldte Minutter, hvor det lyse endnu kunde lyse — af Alléens storbladede Træer de Grene, hvis Løv var mest gyldent i sin Bleghed.

Men jeg beholdt selv den skønneste Gren — i min Opfyldthed! — og derfor blev du engang meget tavs, tungsindigere end Skumringen, du Elskede — fordi din Elsker ikke tilbød dig den Gren, der var skønnest!

— Vi vandrede ind mellem Skovens Træer, forbi den røde Busk, du husker, igennem den lille Kløft, hvor Græsset stod tæt og vaadt, hvor — trygt og ensomt — de grønne Graner duftede . . .

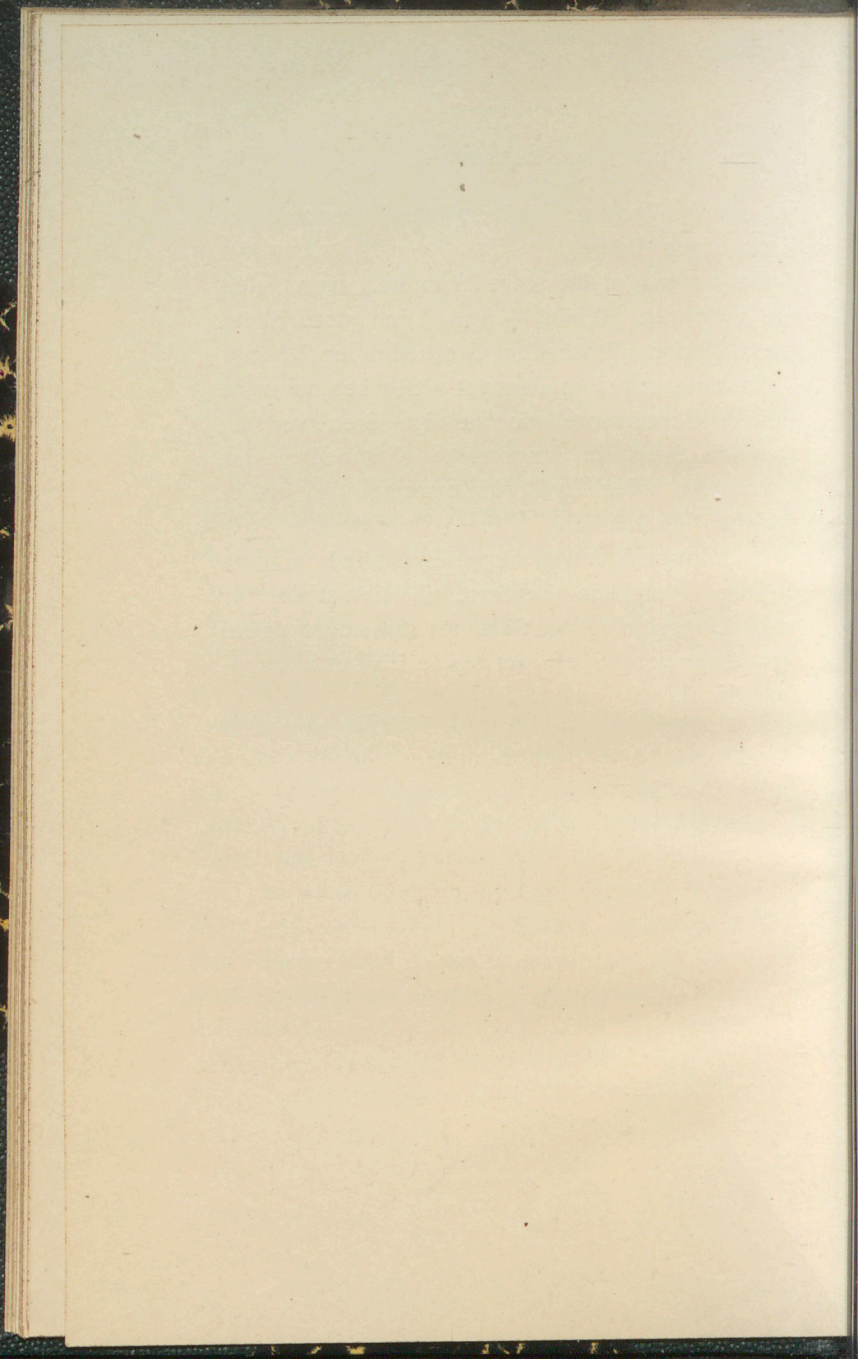
Det blev bestandig mere dunkelt — og mere fjernt; og da vi gik gennem Greneskoven, var

vi udenfor Verden: Sjæle, glidende gennem det Uvirkeliges Taage.

Da naaede vi de store Stammer, og vi gled ind i Skovens Drøm — ind i den store Skov, hvor Mørket, Tystheden, Storheden er Drøm.

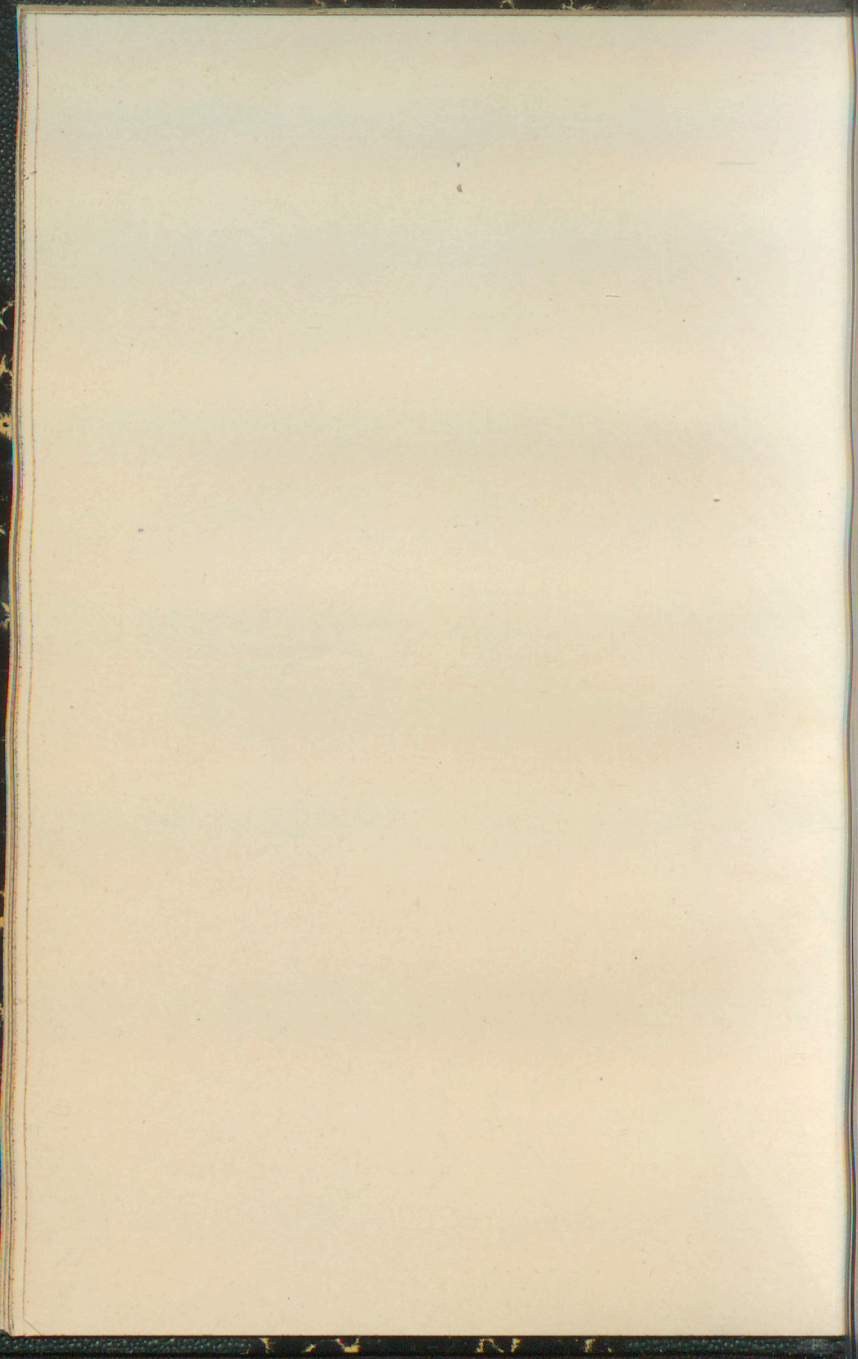
Vi talte stundom dæmpet i Mørket om vore Syner: Skrænterne, de vældige Sten ved de sovende Søer, de langsomme Kæmpedyr, der søvntungt, uden Lyd kunde rejse sig, dukke frem af Mørket . . .

Vi følte os i denne uhyre Ensomhed omgivne af det, vi elskede, henførte til Hjemstedet for vore Længsler og vor Skæbne; sammenslyngede indsugede vore Sjæle det sande Liv, dets bundløse Fryd.

II

*Af Mørke kom jeg,
til Mørket gaar jeg ;
men nu er det Dag,
og i Dagen staar jeg.*

SØSTADEN

FRA Geografien véd vi, at København er en Søstad — og der er naturligvis Langelinje, men det er saa langt; den By, vi til daglig færdes i, ligger inde i Landet, inde i Landet. Og dog er Vandene nær, man behøver ikke at trave Ørkenvandringen gennem Bredgade, det er nok at dreje om ad én af Strøgets Smaagader, to Minutter derfra ligger Kanalen, Skibene — Søstaden hilser dig! Kanalen, det er midt inde i Gaderne Lugten af Hav; Skibene, det er de store Havets Møer, det er de vingede Svømmere, for hvilke vort Hjerte maa knæle — over Tagene Mastetoppene: „Anna Louise“, „Constance“!

Gammelstrand, som lugter af urgammelt København, med sin Flaade af Hyttefade, Broerne, Nybrogade . . .

Hvorfor er Nybrogade altid saa ensom? Er der nogen Gade i Verden skønnere end denne? Her rinder jo Foraarets Kanal. Herfra ser man Vidunderbygninger — Ridehuset med det grøn-

ne Tag, Slotsruinen, Sarkofagen, hvor tusind Statter slumrer. Her ligger ogsaa Assistenshuset. Det er vel fornemt af Ydre — men indvendig lugter det af Fattigdom, nej, gaa i Filialen ved Siden af, Kalven. Dér kan man usét smutte ind og ud, og den gamle Herre er saa venlig!

Hvorfor er Solskinnet altid saa fint i Nybrogade? O, altid er disse Besøg fulde af Spænding, ofte er de rige paa Glæde. Derfor er Solskinnet saa fint paa det Fortov. Den, der kommer for at forny eller indløse — naturligvis altid i sidste Øjeblik — tænker nervøst: kommer jeg for sent, er Sølvtojet røget? Men gudskelov, det var ikke røget. Sker det, at man har indløst, gaar man bort med en velhavende Tyngde i Lommen. Og har vi „stampet“, er der det allerbedste: Pengene. Men da gælder det at holde lige Kurs forbi den farlige Kyst, Antikvitetskældereren ved Siden af. Den Forfaldne, der ikke navigerer med bortvendt Aasyn og tilstoppede Øren forbi den i Døren fristende Madam, ender nemt i Dybet. Se her, en Cloisonné — „Røverkøb, Herre!“ — Ja, det er Japan — den blomstrende Kirsebærgren, Sommerfuglene — Japan, som den kom fra. Alle Ting hernede minder om Kahytten og Oceanet — om svundne Foraar. Se en Opal, hvid og grøn

som malende Sø . . . Opalen betyder Ulykke — men Ulykken gaar uden om Hende, og Stenen sidder forresten ogsaa lidt løs, hvis hun taber den, er ogsaa det godt . . .

Ved denne skønne Kanal findes alt skønt, her faas Verdens bedste Østers — sendte af Havet, for at de, der ikke ser det, kan smage det. Men ak, jeg valgte Opalen.

— Ja, her er ensomt, skønt centralt; kun Marmorbroen er belejret af Malere. Paa Kajerne — er de af Marmor? — hænger Net til Tørring, fine Masker over Stenene, det primitive Redskab paa Slottets Grund. Og her ligger de, Sejlerne, og venter paa April. Staa en Foraarskumring ved Tøjhusbroen — allerede i Januar er Foraaret her — og se i Disen og Lyset Drømmeflaaden, Mast ved Mast under den blege Asur!

Men om Formiddagen, i Solskinnet og Blæsten, saa er det det blinkende Foraar her, det overstadige Foraar med aaben Frakke og Opalring i Lommen; Hjertet er fuldt af Violer, det grønne Vand rinder, rinder, Ternerne ligger for Anker og lader sig vugge i Solen.

Og de gamle Huse i Solen, den røde Teglskrænt: Bryghustaget — Skyggen af Røgen fra de mægtige Skorstene. Bag Tøjhuset og Biblio-

teket mødes Havnen og Kalvebodstrand, her er Pakhuse og Taarne og Dampere, en bred Strøm — ude i Vest ligger et Sølvhav, der blænder. Saa Knippelsbro, Havnegade — her er det store Saltpust, her gaar Trafiken, Dampspillene rasler — Genua! Men Mindet kommer uden Forvanskningens Vemod; der er noget mærkeligt drømmeløst, noget skønt prosaisk ved Dampskibets Væsen; det svundne er Nuet, Fortiden larmer omkring mig. I Havets stærke Lastdyr, I kloge Elefanter, af jeres Snabler udspyr I Røg og ikke Drømmerier — og dog er I berusende som Havnen og dens Staahej; mellem Pakkasser staar jeg og inddrikker denne Luft, som er Livet . . .

Nej, man behøver ikke at rejse den Mil til Langelinje. Men er man naaet derud — en Hverdag Formiddag — er det en Sjælens Fest. Kasernes kibenes tragiske Ligkister, Kranen, Hamerslagene fra Værfterne — langt ude den blaa Slette, Verden! Langelinje er det mest evropæiske Sted i København, her er fornemt og frit og fuldt af Fjernhed. I den tyste Dag er alt uvirkeligt, Livet er et Skuespil. De enkelte Spaserende glider ulegemlige forbi, Skibene staar ind og ud som levende Billeder. Men Vandet drager Aande, Vandfladen er glat og urolig,

den sitrer og vugger, se, hvor den slikker Stenene, det er et bevægeligt Silketæppe, det er en levende Hud, overfølsom for hver Berøring af Vinden.

Den, der naar Molens yderste Pynt, staar som paa et Dæk. Han er midt i Havet. Men i sit mægtige Skønhedsrige bør han dog ikke foragte Kanalen, hvor Skuderne drømmer. Ogsaa dér er Havet. Den, der tramper paa Strøget, vil kunne gaa om ad Sidegaden og finde det dér. Hvis han da ikke skal have det ind i Styrtesøer!

BØGEN

LINDEN er knyttet til Haven og Alléen, Egen er en Raritet, Birken er Svenskernes — men Bøgen er *vort Træ*, vore Skoves Herre, Danmarks Yndlingstræ.

Den nordiske Bøgeskov — hvor klinger det bredt og festligt! Gennem Hjertet gaar noget stolt og lyst. Er Bøgen ensformig i sin Type i Sammenligning med visse andre Træer, saa er den ogsaa mangfoldig — uhyre forskelligartet kan den være efter de forskellige Naturomgivelser og Aarstider; Stedet former den, og dens Lød spejler Tidens Skiften, den er jævn og fornem, hverdagsagtig og vidunderlig. Den nordiske Bøgeskov i Maj — da er det, at Folk fra Syden og fra Troperne skulde gæste os for at se et Æventyr, som de ikke kender, men som de til deres Død vilde huske.

Som *vi* drømmer om Palmer, vil en Portugiser, der mindes Danmark, drømme om Bøgeskoven. Det gælder i alle Forhold at kunne se en Ting med fjerne Øjne, man kommer den

derved i Hjertet nærmere — drøm denne Drøm: en Foraarssøndag i Dyrehaven eller Geelskov, opfattet med en Sydboes Sind, erindret mange Aar efter i en eksotisk Solørk. Selv Søndags-Københavneren bliver da poetisk, i den Afstand — den samme, hvori vi ser Sevillas Spanier, hvori vi mindes „Syden“. Gennem det dobbelte Slør, der udfoldes af Fantasien om Ungdommens Rejser, ser den gustne Sydlænding store gulgrønne Skove, højt over blaa Søer, Stier langs med Aaer, hvide Skovblomster og hvide Buske — leende og lykkelige Mennesker i den blaa Dag. Og i hint blide Solskin, i hine friske Skove gaar maaske en blond Pige, hvis blonde Navn hans Tunge ikke kan udtale, og om hvis Skæbne han intet véd gennem Aarene — men bestandig ung gaar hun under de bestandig friske Bøge i det fjerne Nord . . .

Dog, det kan ikke skjules — vort Favorittræ har en kort Primavera; dets Blade bliver hurtigt mørke og haarde. Hvor kan det suse og rasle i Sommerens Skove! En øde Lyd, dobbelt forstemmende i de hæslige Forstskove, hvor Træer opdrættes til Brændsel.

Men i den stille Sommerdag staar Bøgen dér med sit svulmende Løv — i de lune, de halvluse Nætter er Rummet fyldt af bugnende

Mørke, af noget kødfuldt og kødeligt — den tyngende, den farlige Sommer.

Og hvor er Bøgens Farver i Høst fulde af Musik, hvor dør den langsomt og majestætisk — med en sejglivet Gløden helt ind i Vintrens Sne!

Der staar Bøge ved Havet, som trodser med staalhaard Arm. Barske og nøgne. Der er Stammer, grønne af groende Mos, og Stammer, der staar helt hvide, Række efter Række, lysende med en underlig Nordens Mystik. Bøgen kan være lutter Grene og Løv, næsten uden Stamme, og den kan staa som en Søjleskov — højt, højt oppe et grønt Tag, der skjuler Himlen. Da er Skoven en Domkirke — disse glatte Stammer, det er Sten, der gror, Piller, der fra det dybe higer mod Himlen. Det giver Ro at vandre under disse Træer, her er Stedet for Kontemplation, et Aandens Tempel er den store Bøgehal . . .

Paa saa mangfoldig Maade og til saa forskelligeartede Mennesker taler Bøgen sit stumme Skønhedens Sprog, at det er naturligt, at den elskes af alt Folket, ja, at den betragtes som *hellig*.

PARKEN

DER ligger en Park et Sted paa Sjælland, ikke langt fra København, og dog langt borte. Det er længe siden, jeg saa den, og det er længe siden, jeg har tænkt paa den; den dukkede frem en søvnløs Nat. Men magter jeg nu, saa mange Aar efter, at forstaa, hvad jeg dengang forgæves pinte mig med at forstaa, er det ikke en altfor fjern Mystik?

Gennem den lange Lindeallé kom vi som gennem en Tunnel til Gitterporten — dér stod den som ifjor, dér inde var det grønne Mørke, Løvsalene.

Og Skoven tilhøjre, Længerne, Slottet, alt var som ifjor, hensunket i Søvn og Sommer.

Men Parken — hvad var det for overnaturlige Ting, som dengang overvældede mig, og som jeg nu næsten havde glemt? Parken laa paa Skrænterne ned til en dyb Dal; der var stejle og bugtede Gange, det var en grøn Dal, og en Aa løb igennem den. Højt oppe laa Blomsterhaven. Der var Plæner og Graner, der

var Bøge og mange Slags sjældne Træer. Der var en uendelig Stilhed, her var Dagen ligesaa ensom som Natten. Hør Turtelduen! Det er en almindelig Formiddag — men hør Skovensomhedens Sang! Der er Solskin over Plænerne — men hør den melankolske Due!

Ad en fugtig og skovmørk Vej gaar jeg ned mod den lysegrønne Dal, hvor Slusen bruser. Kom Sommer efter Sommer — her finder du Soldagens Øde, her hører du den samme Brusen. Det synger ikke, det hulker ikke, Vandfaldet under Broen. Skæbnesvangert bruser det. Se, Hansvanen kommer skummende — ingen Steder er Svanen, naar den har Unger, saa rasende som her; er den gal af Ensomhed? Ved Broen vokser en Urskov af Kæmpeskræpper — hvilke Dyr gemmer sig derinde? Højt oppe paa Skrænten ligger Slottet, fornemt, hvidt og dødt — der bor kun en gammel Mand og hans gamle Kone. Her er ingen Ungdom, ingen, der elsker, ingen, der nyder; jeg er fuldstændig alene.

Men Parkens hemmelige Sjæl, fandt jeg den nogensinde? Jeg tænkte tit, at en Mand, der havde mødt Skæbnen, som havde set en Verden styrte sammen, kunde leve her, fordi alt det, som er Livets, alt det, som *var*, usynligt

levede her. Ved højlys Dag er Parken fuld af Spøgelser. I dette døde Paradis er alting hemmelighedsfuldt og stort — som kunde man møde Skæbnen her, ved næste Omdrejning af Vejen. Her kunde det Store ske — men intet sker; Fuglene flager mellem Løvet, en Snog forsvinder i Græsset, Solen skinner. Fik du Længsel efter en Kvinde, saa stil dig paa Broen og lyt! Vandfaldet synger ikke, det hulker ikke, ubønhørligt bruser det, umælende melder det om hende, der var, om hende, der kommer, om hende, der aldrig kommer. Du hørte Trin over Broen og vender dig — men ingen kom. Stakkels Dreng, som staar her og faar Indblik i Skyggernes Verden!

En sjælden Gang kom en ung Pige paa Besøg, hun var venlig og smuk, og hvor er hun nu? Er hun død, den hvide Comtesse? Saa vandrer hun nu mellem de andre Fantomer, og jeg vil engang i min Barndoms Park kunne møde hende, som jeg aldrig har elsket, skønt hun var saa ung og saa smuk.

— —

Det er nu altsammen længe siden, og jeg mødte ikke Skæbnen i hin Dal, saa lidt som vel nogen anden har mødt den der. Og dog, hvem ved, maaske blev den Park alligevel Skæbne

for den, der elskede den. Aristokratiske Fornemmelser, Smag for det Ensomme og det Usynlige indpodedes nemt her. Min Barndoms Park var forhekset, og jeg har bevaret den i Hemmelighed, fordi den var mig saa kær og saa dunkel, og dens Aand har ledet mig, selv da jeg troede at have glemt den. Jeg havde frigjort mig for den, jeg havde glemt den; men den lever, den lever —: „Kan du aldrig gennemtrænge min Trolddom, aldrig finde Ord for det, der ikke kan siges?“

BAADEN

DET er Frost dér, hvor Solen ikke skinner, men i Syd er det fuldt Foraar — Violerne kigger frem paa Skrænterne, man kan sidde under aaben Himmel og ryge sin Pibe. Søen blinker; og Lystfiskeren, den besatte, der har maattet forsage en Vinter igennem, kommer med Tjærepotten. Se, hvor den ligger og slaar Revner i Solen, nu skal den tættes og pyntes — han banker med Knoen, han stryger den stjaalent med Haanden; for Baaden er et Væsen, som Hesten er det, overleveret fra Fædrene, levende fra Urtiden, den er „det lille Skib“: Indsøens Drøm om Oceanet.

Men Paaskelørdag ligger alle Baade i Søen, da staar de besatte op før Solopgang, thi den Dag begynder det store Fiskeri, da er det atter tilladt at fange ham, Dybets Ulv, Skallernes Rædsel, den infame og skønne Gedde.

Mangen Vinteraften har Fiskeren siddet og drømt om det Øjeblik, da han skulde staa der

i Baaden med Stangen i Haanden — der er „Hug“, han føler Snøren løbe gennem Haanden ud langs Stangen, Hjulet drejes rundt og rundt . . . Saa trækker han forsigtigt til — han har den! Disse Fantasier skal nu snart være forbi, det skal blive virkeligt altsammen. Han skal stævne ud mod Øen med dens Elle, skal se de kendte Bredder og Bugter, Mosen, de grønne Bakkers Linje, Skovene mod Himlen. Han skal høre Smaabølgerne klukke mod Baaden. Hvorfor rejse? — alt dette er jo evig nyt, fuldt af Fjernhed, den store Verden er overalt.

Og dog! Nu staar Sejlflaaderne til Søs — Kapløb gennem Kanalen — husker du Dartmouth? Nu gaar Foraaret over Erins grønne Ø — og Californien har jeg aldrig set — eller Madagaskar! Jeg har en Jordomsejling til Gode, det er paa Tide, at man udbetaler mig de 10,000. Een Chance har jeg forspildt — jeg var engang sytten Aar, og den, der er sytten Aar, kan flyve over Kloden. Den Dag, jeg fyldte atten, var jeg ud for Cap Vincent, for Hjemadgaende — ak, jeg var ikke kommet langt, sagde jeg Farvel til Verden, uden selv at vide det, den Dag ud for Cap Vincent? — —

Lystfiskeren er som Regel en lidt graasprængt Herre, en Mand i Stilling, med Mave — han

har sin Baad og har sagt Farvel. Men naar han sidder ved Aarerne, da føler han sig paa Vej mod det forsvundne, han er vendt tilbage, til de forsorne, de hellige Drengenaar. Og naar han staar med Medestangen, nervøs og stum, da er han paa Jagt efter det Vidunderlige, som han aldrig skulde naa — er en Gedde ikke et ædelt Bytte, en Mand værdigt, er det ikke Lykken, han jager, og maaske fanger og maaske ikke fanger? Dette er Alvor — og dog kun Leg; midt i Spændingen er han fuld af Glemsel, af den dybeste Ro; i Selskab med Træerne, Sivene, Solen, Vandet, er han en Mand, som intet savner, intet husker. Han drak en Snaps til sin Frokost, maaske to, tre — men Akvaviten dampede af ham, han er beruset af Naturens Opium.

Nu er det den Tid, da de Lykkelige rejser til Middelhavet. Jeg husker godt denne Bølge, der kom støjende hvert femte Sekund; den var hver Gang lige ved at vælte den tykke Pater i Svømmebukser, hver Gang maatte de ufor-glemmelige fem smaa søde Dreng e i Sandet le. Aa Gud, nu drager Turisterne mod Syd; Støv, Støv — lad dem fare!

Fra mit Vindu ser jeg det danske Foraar — den blaa Sø, den nøgne Have, hvor Solen

staar ned over sorte Træer. Baaden ligger mellem Træerne og soler sin Bug — men Paaske-lørdag ligger den tjæret og malet derude og vugger sig — paa Søen, der er blaa som Middelhavet, fuld af æventyrlige Fisk — og af overlykkelige Fiskere!

SOMMERLANDET

ALLE de Ærgrelser, al den Kulde, hvormed Livet fylder vort Hjerte — hvor finder vi en bedre Lægedom herfor, en rigere Sundhedskilde end hos Børnene, hos Dyrene, hos Sommerens Sol? Hvem sejrer ved Aandskraft alene? Hvilket Træ kan vokse uden Rødder? Den barnløse er mærket af Barnløsheden, Dyrehaderen har stemplet sig selv, den, der er ligegyldig for Vejr og Vind, har udskilt sig fra det menneskelige Samfund. Vejr og Vind, dette forhaandede Emne, hvor er det en mægtig Livsmagt — Graavejr og Solskin, det betyder for Mangen Pessimisme og Optimisme, en hel Livsanskuelsens Svingen, foraarsaget af Skyerne.

Ja, naar Solen skinner, genvaagner det naturlige Overmod, Troen paa Paradiset og Skønhedens Suverænitet. Hver Sommer, naar Solen skinner over Landet, genfinder vi den tabte Guldmønt: Barndommens Sommerglæde — se, der ligger den i Hjulsporet og blinker, se det

hvide Sand, den hvide Sten dør; dette er det forgangne, som ikke forgaar, evig er Sommerens Mystik! Vejen, som gaar ud over Markerne — er den ikke uendelig? Til ukendte Egne fører den; hvor den lyser af Fjernhed! Fortæl os ikke, at dette med Fjernhed er det argeste Humbug — at alle Veje fører til kendte Egne eller til Egne, som ikke er værd at kende, eller som ialtfald ikke er fjerne mere i det Øjeblik, de kendes. Derover var vi klare allerede i Tidernes Morgen. Denne skønne Vej fører til Kongevejen, hvor vi har travet saa tit; den Mølle derude i Horisonten — det er Virum Mølle, en gammel Duskammerat! Intet er saa langt borte, at det ikke kan naas eller tænkes at naas, end ikke de yderste Stjerner; men dette Afstandens Blændværk udelukker dog ikke en Sandhed: den Sandhed, at intet er os nogen sinde saa nær, at det ikke er fuldt af Fjernhed. Nærheden er i Virkeligheden den største Forblændelse. Den, der forstaar at se, ser bestandig usete Ting — det gamle Sommerland er fuldt af ukendte Egne.

Hvor er det godt at gaa her i Solen og se Træerne og Markerne, hvile paa en Grøftkant, standse paa de høje Steder, hvor Landet er aabent, hvor der er Udsyn over mange Marker,

frodige Arealer. Godt er det at vandre her, Støvet er saa hjemligt at træde i, med en velhavende Tryghed lader vi Blikket glide rundt — vi er Ejere af Jorden, vi ejer Solen og den hele Herlighed. Hunden løber foran og stikker Snuden i alting; thi ogsaa den er Herre i et Rige; Drengene render med Trillebaand og Tøsen med sit Boldnet om Halsen i Hælene paa dem — nu drejer vi ind i Granskoven, hvor Solen kun lyser i Pletter, hvor Vinden lægger sig til at sove; her er underjordisk og dog friskt, her er den reneste, svaleste Luft, den fineste Harpiksduft. Hvor det er blødt at træde paa denne Muld, paa disse Naale; mellem Stammerne gaar Vejen smal og lige ud og langt bort — gid den var milelang, timevis gad jeg vandre gennem denne duftende Skovtunnel, helt ind i Efteraaret gad jeg vandre og se Svampene gro frem og føle Luften blive endnu mere ren og klar og berusende!

Men atter er vi ude i Solen, og i den kølige Luft er dens Ild en Vellyst — det er som i de festlige Egne, i hvis Drivhusvarme Druerne modnes. Hele Landet ligger og lyser; Børnene pludrer og ler, „Boy“ har umaadeligt travlt til højre og venstre . . . I denne

lille Trop paa Vandring er der i dette Øjeblik ikke megen Forskel mellem de enkelte Væsner; vi er alle lige kongeligt til Mode, alle lige logrende af Glæde — fordi Landet ligger og lyser.

HAVEN

UNDER den ægte Kastanje er der til enhver Tid Skygge, i Solhaven er der altid et dunkelt Sted. Men naar man sidder under Træets Tag, ser man Solskinnet i de øverste Blade, højt oppe siver Lys, som aldrig naar Bunden. Og hvad er det for en Summen, hvor kommer den fra — hvad er det for en Syngen af usynlige Væsner? Det er den gamle Sommerlyd — rejs dig og se: Kastanjen blomstrer, den staar i fuldt Flor af de fineste, gulhvide Blomster, og langs Kuplens Overflade, mellem Bladene og Blomsterne, flyver Bier og suger Honning og summer. Under Æblegrenene blinker den blaa Sø — som Lyn ved Lyn set gennem et vældigt Vindu. Have ligger ved Have; men ingen Huse ses, de er taget af Træerne — dérovre begynder Skoven; og højt mod Himlen, højt op mod det Bælte af Blaaf, som øjnes fra Kastanjens Drømmeskygge, staar Kæmpeaspen med sine urolige, sine bævende, sine altid brusede Blade. Naar Vinden har forladt alle de

andre Træer, har den ikke forladt Aspen, det er dens sidste Fæstning, den bor dér; naar alt er Soldøs, Sommerland, Hjemmesidder-Idyl, sidder Vinden deroppe og spotter og kalder og daarer med Hilsen fra Havet. —

Men se — dér staar Kirsebærtræerne, fulde af Bær, den lille Fugl, som rugede her, er borte nu, én af Ungerne tog Katten, Solsorten, som byggede i Haven, er forlængst fløjet med sit Afkom, Kalkunkyllingerne, der ligner smaa Strudse, spanker om paa Solplænen og fanger Fluer og æder Græs, Firbenet pusler paa Stenhøjen, Myrerne har grundet Dronningeriger og samler paa Æg, de store Vinbjergssnegle ligger under Bladene i deres Sovekamre og drømmer om Regn.

Fem Alen høj staar Bjørnekloen med sine vældige Blomsterskærme, Stokroserne og den japanske Rose er sprunget ud — nu er Byen saa langt borte, jeg har glemt den, sveget den; kun nogle Dages Tilpasning, og man er atter vendt tilbage til Naturen, til Sorgløsheden, til de Livsvæld, som hedder Sol og Skygge, til Sommerhavens dybe Drømmerier.

Hvem er lykkelig som den Maler, der ikke maler, som den Digter, der ikke digter — han,

der ser alt det, føler alt det, som Sliderne gør sig et Helvede af at reproducere?

Ja, under Kastanjen sidder jeg og *er til* — læser jeg, maa det helst ikke være noget med Skønhed i, thi det vil let falde igennem; jeg trænger aldeles ikke til Selskab, men en munter Ven og et godt Glas skal altid være velkommen under Kastanjen! Iaften vil Maanen staa op og lave noget gyldent Trolderi ude paa Vandet, og jeg vil være forunderlig let i Sindet, lykkelig og løsrevet fra Jorden.

SØEN

I Solnedgangen er Søen ganske stille, sommerlig mild, fuld af Dulmen for Hjertet. Paa de store Bakkedrag græsser hvide og sorte Faar, Skovene gaar mod det fjerne, Sivene staar som mørke Streger paa Guldgrund. Se, en Sværm af sorte Fugle flyver op fra Bakkerne, det suser i Luften. En And rabber etsteds under Kysten, mellem Aakandebladene staar Geddefiskeren i sin Baad, der falder et Skud fra Mosen. Langt borte, fra Kongevejen, lyder Avtomobilhornet, nogle Hunde gør rasende — saa bliver det igen saa stille, at man kan høre Smaafiskene slaa. Men Elletræerne bliver dunkle, en Ugle skriger nær ved, Emmen kommer svævende som dansende Piger — Farvel til Siv- og Aakanderiget.

Se Himlens blaa Ishav, hvor Isbjerge driver!
— Der er mørkt i Øst, hvor Skorstenene staar,
Fabrikernes store Lys er tændte, Menneskenes
Baal brænder; men Vesthimlen, som jeg ser,

mens jeg ror, er skinnende lys. Himlen er som et vældigt Teater, hvor Skyer og Stjerner spiller — Rummet er den store Domkirke, der gør Kirkegang overflødig.

Jeg har ladet Aarerne hvile, Vandet er fuldkommen blankt . . . Stødte Baaden paa Grund? Al Bevægelse er standset, jeg ligger lænket til Stilhedens Grund midt i den sorte Sø.

Men i Vest er der skinnende Skær, Himlen er en Skueplads, en Tempelhvælving — jeg er i dette Øjeblik lige saa ensom som Sømanden i Oceanets Aften. Dér staar Karlsvognen, dér Arkturus, store Slør gaar for Stjernerne i Nord. Uendelige Mil, Hærskarer, som drager forbi . . . Ak, jeg, i min lille Baad hernede, har jeg Magt over Aanderne, ser de mig, kan jeg løfte mig til deres Baner? —

Saa ror jeg hjemad. Nu er det næsten fuldkommen mørkt, under Kysten er Vandet blæk-sort, Dybet er Mulm, Mulm, Tang, Tang — alt er indfiltret og favnedybt og bælgmørkt dernede.

Derinde ligger Byen med sine skønne Lygter, med sine levende Lys — hvem tænker nu paa Søen med dens hemmelighedsfulde Afgrunde føroven og forneden? Har jeg ikke allerede

selv glemt den, da jeg gaar op igennem Haven og ser det elektriske Lys fra Verandaen? Hoho, der er nogen, der kommer løbende . . . Dèr har jeg dem: Fa'r, har du fanget noget?

SOLSORTEN

NAAR Tusmørket er i Luften, begynder en Fugl at synge; i det første Foraars første, milde Mørke er Solsortens Sang der, igen, igen — søde Toner i Stilheden, sagte Sang fra for-gangne Foraar. Det er ligesom var det Luften, der fik Mæle — eller er det en fortryllet Busk — er det den syngende Busk, det syngende Træ, hvorom Æventyret taler? Se den store, grønne, stille Gran, der bor en levende Stemme i den, Musik . . . Og Halvmaanen, Nymaanen, hænger deroppe, gylden og smal, som den Vaar efter Vaar har hængt over Jorden i den blege Luft, i den ensomme Skumring, mens Solsorten sang. Solsorten, Granen, Nymaanen — hvilke skønne og samhørende Væsner, hvilket godt Selskab at være i; ak, om man havde Tid til at høre alt, hvad de har at fortælle om Fortid og Fremtid!

Ja, mens Tiden gaar, og Verden forandres, og Maskiner viger for nye Maskiner, og Idéerne kommer og forsvinder, og Menneskene skifter Sæder og Moder — saa synger Fuglen, saa gror

Træet, saa lyser Æterens Kloder. Fuglen, Træet, Himmellyset — de er der, de var fra evig Tid, og de vil være der evindeligt. Men naar de er, saa er intet forandret, saa kan intet forlises — Lykken kan møde os, og Ulykken kan møde os, som forhen; men Livets Grundvold er urokkelig, dets inderste Hjerter er Foraarets, vi har arvet et ældgammelt Haab.

Til mangfoldige Ting, til tusinde dunkle Ting er vor Skæbne knyttet; Landene, Samfundene, Kasterne har Magt over os. Men over os alle staar Maanen, og Solsorten synger for os; enhver kan gaa ud under Foraarets Himmel og gøre sig fri og hilse det Rige, som er hans alene. Det krumme Sværd, som en usynlig Haand har draget deroppe, det er et godt Symbol, et skønt Tegn; det staar i Ensomhed over Mennesket, det staar over os alle og lyser for os alle, det er Foraarets Jærtegn, Jordens gyldne Skæbne. Og lyt til det syngende Træ, staa stille og lyt — hvilken Sødme og Vemod fra Livets Hjerter! Din Ungdoms Elskerinder, alle ensomme og svimlende Stunder, som Jorden har kendt, gaar dig i Møde, naar Solsorten fløjter . . .

GULE BLADE

„**U**DENFOR hvirvlede de gule Blade“ — saaledes serverer Romanerne Efteraaret; Helten sidder i sin Stol og føler sig høstlig stemt, Læseren er ikke i Stand til at fornemme nogetsomhelst. Alt er sagt om de hvirvlende Blade, alle Billeder brugte og slidte — Galgenhumoren, Dødningedansen, vi kender det.

Og dog har denne Puslen derude sin Magt over Sindene, nu som fordum, og den, der staar ved det aabne Vindu og pludselig hører den, han bøjer sig ud, bort fra de andre. Maaske er det en sollys Formiddag, en Dag i Avgust, Sommer er det — men hør: Efteraaret danser derude. Ja, disse flade, hvide Brosten, som Solen skinner paa, et skønt Dansegulv danner de, og de muntre og tyste Blade, de løber, de hopper, de drejer rundt med Dødnings Gratie. Det er i Sol og Sommer Skelettets visne Ynde. Og er det en gammel og afsides Gade, med høje Fortidsmure, hvor Vinden og Løvet valser, da er den, der staar ved det aabne Vindu, dob-

belt udsat for at forstemmes og falde i Tanker. Er Forkrænkelihoodens Tanke en Kost for Mænd? Den er maaske en til Hverdag meget foragtet, en i høj Grad urørt Kost. Men underligt kan nogle visne Blades Løb over Stenbroen omstøde Hverdagen — gennem Hjertet gaar et Mismod uden Ord, Drømmerier, der er Musik, Suget af en Melankoli, der altid var, og som bestandig vil være.

De Ingredienser, hvoraf Livet bestaar, er ikke overvættets mange, der er de samme Oplevelser gennem Tiderne, og selv om det lykkedes os at flyve til Mars, vilde vi ikke forny Livet derved. Hverken Livet eller Kunsten fornyes ved Opfindelsen af usete Ting; der er kun *det*: for titusinde Gang at gentage det, der var.

Udenfor hvirvler de gule Blade! Knud den Store saa dem, og alle Konger og Skjalde og Daglejere gennem Tiderne saa dem, og de bøjede Hovedet og faldt i Tanker, som vi nu gør, som andre vil gøre det efter os ... Se, ved et stort aabent Vindu staar Mennesket og ser Sommerens Løv, Livets Timer, Ungdommen og Manddommen og alt, hvad han elskede, danse bort, danse bort, danse bort ...

DØDENS DIGTERE

I Storstadens Ligkapeller, hvor Begravelserne følger Slag i Slag, i disse nylavede og banale Rum er Afskeden med de Døde mangen Gang uden den Værdighed, den Andagt, som er saa afhængig af det Ydres Overensstemmelse med det Indre. Men de gamle Kirker, i By og paa Land — blot man træder derind under Hvælvingerne, føler man Forkrænkeligheden og Evigheden. Og staar der en gammel hvidskægget Præst og taler, ganske simpelt og stille — en hjertelig Mands og en klog Mands helt menneskelige Ord om Liv og Død, da gribes man paany af det Glemte, af Kirkens Magt, af Præstens Magt; de svundne Aarhundreder lever.

Men det er Sangen, Salmerne, som gaar én til Marv og Ben. De gamle Kirkemelodier er saa overvældende i deres Simpelhed, fordi de — mere eller mindre direkte — er gamle Folkemelodier, de er Folket selv, de hedenfarne, de fødende Slægter. Men Salmerne — det er Digterne, det er de enkelte Aandens

Mænd, som i Ord og Billeder fremmaner de dybe Ting, i Versets knappe Form samler de Tidernes Kærlighed og Visdom. Det er de store Digtere: Kingo, Brorson, Grundtvig og Inge-mann, som følger os til Graven — bag deres Ord ligger den asiatiske Lære; men Følelsen er nordiske Hjerters, det er den almene Smerte, det fælles Haab. Det er sandt, at der er et Svælg mellem Religion og Æstetik; men dette udelukker ikke en anden Sandhed: at Poésien er den eneste virkelige Religion — fordi den er Menneskelighed.

Den enfoldige Forvisning om Himmeriges Herlighed og Gensynet med de Elskede, denne Tro er naturmæssigt, naturnødvendigt vokset ud af Menneskehedens Hjerte. Derfor er disse Salmer, selv for den, der ikke længere tror, én Forkyndelse af de oprindelige Livsinstinkter, de fylder ham med noget, som ikke kan dø. Og dog er for ham alt dette kun Illusioner, og er da Religionen ogsaa Illusionerne, hører ogsaa de med til det, der er helligt? Den Ikke-Tro-ende, som har mistet, han maa dog sige: nej, jeg skal aldrig gense — og alligevel, alligevel, hvis han er gennemtrængt af den Følelse, at kun det Indre eksisterer, at Himmerige er dér,

saa véd han ogsaa, at dér skal han gense, dér lever den, der nu begravnes.

I Døgnets og det Haandgribeliges Hvirvel klamrer Digteren sig fast til det, der ikke ses, og det, der ikke forgaar. Han taler til Menneskene og søger, at lokke dem med til Drømmenes Kyst — men Menneskene har som Regel for travlt til denne Afstikker. Dog, der findes — nu som fordum — rundt om i Landene Steder, hvor Digteren høres — i Kirkerne, Dødens og Livets Templer, dér har de store Salmister, Skjalde, Lyrikere — kald dem, hvad man vil — deres dybt grebne Publikum. Hør Grundtvigs Vidundersalmer! De skal følge dig til Graven, naar du dør. En stor Digter skal føre dig til Paradis!

MAANEN

KAN du se, min Dreng, hvad er det, der
staar op dér over Træerne?

— Det er Solen.

— Nej, det er jo Maanen.

— Men den er jo helt rød . . .

Ja, helt rød er den, naar den staar op, den kolde Maane, en Sol ligner den, den døde Maane — et stort og gribende Æventyr er den, der kunde spindes 'en lang Ende; men det kan ikke nytte noget, han vil ikke forstaa det, Drengen. Maaske er han allerede selv under dens Trolddom — men heller ikke det forstaa han, som mange Mennesker, der kun er Børn, er i dens Magt uden selv at vide det. Maanen minder, Maanen kalder, den er den store Hersker over Sjæle, der gaar gennem Aartusinders Nætter og er overalt. Den hænger over Ismarkerne, den svømmer i Afrikas Himmel — og Negrene, de, der véd saa lidt, de véd dog det, at de hader Solen og at de tilbeder Maanen. Ikke allevegne er Solen velsignet, ikke alle tjener den hov-

modige Herre — tænk, denne Snylter, Maanen, som lever af Smulerne fra dens gyldne Taffel, den har et Præsteskab, en Menighed, den bor i Millionernes Hjerter.

Se Fuldmaanen over den lille By — hvor svæver dens gyldne Kuppel festligt mellem Kronerne! Alle Mennesker har en Skygge som om Dagen, de smaa Købstadshuse ligger lysende skønne med spinkle Greneskygger over Façaden. Sidder der ikke én og venter bag Ruden i det hvide Hus — eller var det for længe siden, hun sad der? Ak, der skal kun lidt Maaneskin til, for at de Døde skal genopstaa, kun lidt Maaneskin, for at Ungdom og Drøm skal tage hinanden i Haand. I dette Skær som af Rimfrost er alt det, der var — Kina for totusind Aar siden, Digterne, Kvinderne. Verdener er gaaede tilgrunde, og alt er det samme.

Er Menneskene delte mellem Nat og Dag, er der dem, der har valgt Natten og forkastet Dagen — saa er der ogsaa dem, som er forkastede af Dagen, og som Natten har valgt, og alt, hvad de higer mod den livsalige Sol, de mærker, det hjælper ikke, Maanen har kaaret dem, den er i deres Blod, den har éngang og for altid forhekset dem. Med en særlig Inderlighed og et særegent Had vil den, der saaledes føler sig

mærket, dyrke sin Guddom: Se, naar du viser dig, lægger Stormen sig, i dit Følge vandrer alt, hvad der er ædelt og tyst — se, under dit isnende Smil stivner Hjertet, visner al Handling, gold er du i alt! Smilende drager den Kolde sin Bane — til Møde med andre Tilbedere, med de lykkelige Elskere, der hilser den i Skønhedens mangfoldige Navn. Ingen kaster den Vrag paa — se, Øglerne hilser den med spillende Tunge, ved gemene og blodige Orgier lod den sig fejre, satanisk og guddommeligt er den store Nætternes Hersker. Hvor uskyldig ser den ud, naar den hilser Barnet Godaften! Og saa er den dog en Forfører, en Mørkets Aand, fuld af natlig Ild og Evigheders Kulde . . . Men mærk, hvor Liljerne dufter, nu, det er dugget og Maaneskin. Den er trods alt en Livets Kilde, den øde Maane, den saa vel som Solen — et stort og gribende Æventyr, i Rødt, i Gyldent, i Grønt og Hvidt . . .

ISEN

BREVE udebliver, Aviserne fra Udlandet kommer hver anden Dag, to og to, Folk, der har taget Permission for at rejse paa Bryllupsrejse, sidder paa Kufferten med et hjemligt Hvedebrød i Haanden. Er der ikke Meldinger om Dampere, som sidder fast, besynderlige Stednavne dukker op, den materielle Verden, som til daglig ikke er til, forkynder knurrende sin Eksistens — Isen, Isen rykker frem, formerer sig, sætter sig fast i sin forhistoriske Majestæt.

Nu er Verden igen bleven stor, med uendelige Afstande, og Mennesket et Kryb — eller maaske snarere, det kommer maaske Sandheden nærmere, et rigtigt Menneske igen, en Karl i Pels og store Støvler, en Kæmper med Elementerne — langsomt gaar det frem, men det gaar, det *skal* gaa. Ak, Istransport — hvilket gammeldags Ord, hvilken Blanding af Gru og Idyl, nu er Tiden inde for Issletternes snepiskede Karavaner. Men langt borte er der Ruder,

som er gyldent lysende, hvor Paradis findes — o, at komme en iskold Nat til Sprogø, op i den store Sal, hvor Kakkellovnen staar rødglødende, hvor Seng staar ved Siden af Seng ned langs Væggene, kun med et Skærnbræt imellem — at svælge koghed Kaffe og brændende Romtoddyer, inden man vælter sig under Dynerne! Saadan rejste man éngang — det var dengang, da Hærene gik over Havene, med Tab af Batailloner, thi hvor der er Is, er der Vaager; men man kom frem, man kom til smaa Byer, som man lavede Baal af for at faa Bøjelighed i Fingrene, man kom til store Stæder, hvor man lavede Historie, til Fortrydelse for Eftertidens Skolebørn. Ak, hvor Menneskene og Isen har haft meget sammen!

Og vi fra en humanere Tidsalder — thi selv Naturen synes jo i vore Dage gennemtrængt af de moderne Idéer — selv vi Solskins- og Tøvejrsbørn kan fra vor Barndom huske Snevintre, Istider, hvor Sundet var tillagt, hvor man kørte i Karussel paa Rheden og foretog Spasereture mellem København og Malmø. Det hændte nogle at fare vild, saa gik de i Rundkreds, som man gør ved saadanne Lejligheder, indtil de lagde sig ned og blev liggende. Men disse Tragedier var sjældne, og det er nu længe

siden, at det blaa Sund har været andet end blaat; først i disse Dage er han kommet igen, den store Herre Frost, som elsker at svinebinde Bølgerne, at gøre Skibene til Latter, at knuge Menneskene i sin iskolde Favn.

Skulde det være muligt, at der ingen Fremskridt er? At alt vender tilbage? At intet, intet er tabt? Det er ikke Sol altsammen. Verden er rigere, end selv de Nygifte i deres Hvedebrødssalighed drømmer om.

MISUNDELSE

MISUNDELSE er i og for sig et Tegn paa Sundhed, Oprindelighed; Hunden er misundelig, Barnet er det, Proletaren — det er naturligt for Skabningen at føle et Stik i Hjertet, naar det gaar andre godt. Alt det, andre faar, gaar fra mig — denne Betragtning daterer sig fra det Øjeblik, vi kan sidde op i Vuggen, Mennesket begynder som Verdensmidtpunkt. Derfor er der noget ikke rigtig menneskeligt ved disse umisundelige Mennesker, de mangler Natur — eller ogsaa har de brændt sig godt.

Hvor vort Hjerte i Ungdommen banker, naar Ven N. N. har faaet en yndig Pige forelsket i sig eller taget en fin Eksamen eller malet et udmærket Billede. Det har *han* naaet — og jeg! Ungdommen er dybt misundelig — fordi den er Ungdommen. Judas er miskendt. Man kan ikke nægte den Rødhaarede, at ogsaa Nidskhed er et Udtryk for Vitalitet.

Alligevel — naar man har prøvet Fornøjelsen ved, at det gaar andre daarligt, er det til

en Afveksling værd at drage Fornøjelse af andres Held. Ogsaa herunder kan udfoldes Ondskabsfuldhed — det, at det gaar den og den godt, vil ærgre den og den gul og grøn — skal vi give vor berømte Landsmand et Hurra! Og er Berømmelsen virkelig fortjent, er det f. Eks. en god Kunstner, der slaar igennem, saa ligger der jo en overmaade nobel Nydelse i Glæden over dette Slag i Ansigtet paa de daarlige Kunstnere.

Men der er en endnu højere Nydelse, det er muligt at lutre sit Hjerte helt, saa man med Smil kan sige: din Lykke gør mig glad, fordi den gør dig glad, din Sejr bedrøver mig ikke, skønt ogsaa jeg gerne havde vundet en saadan Sejr. *Den* har frigjort sig for Misundelse, der kan sige: der findes ingen, med hvem jeg vil bytte. Inderst inde siger alle Mennesker disse Ord — langt inde; men der kræves Hukommelse, der kræves en vis, en ikke ringe Vilje til Glæde for at *leve* efter disse Ord. Jeg vilde gerne eje en Luksusbil — men jeg vilde ikke være dig eller dig eller dig, der suser forbi mig. Fik du dine Malerier hængt op paa Luxembourg eller du dine Bøger væltet ud over Tyskland — jeg vilde ikke bytte med dig. Jeg vilde ikke se ud i Ansigtet som du — selv om jeg

fik dit Geni som Plaster. O, alle har I behov, hvad I har, og behov, hvad I kan faa, det gør mig godt, naar jeg ser jer smile, fordi Solskinnet har naaet jer!

Lyder dette for ædelt? Er dette ikke det naturstridige Væsen, hvorom før blev talt? Det Hele beror paa et Ræsonnement: min Næstes Rigdom kan ikke gøre mig fattig, hans Fattigdom kan ikke gøre mig rig. Man har Konkurrenter, og man har Fjender — men har min Nabo, fordi han har vundet i Lotteriet, stjaalet fra mig? Hvad jeg er, er jeg i Hjertet — og i Hjertet er enhver dog, trods alt, det ypperste Væsen, den lykkeligste, som ikke vilde bytte med al Jordens Konger.

FEBRUAR

I FØLGE *Baudelaire* bestaar Lykken i at være ung, rig og uden Familie. Da han selv blandt andet var udstyret med en Stedfader, som han engang gjorde et Forsøg paa at kvæle, synes han her ikke at have fremsat en Erfaringssætning. Men i et Syn saa han Lykkens Land.

Og misundelsesværdig er han jo ogsaa, den unge Mand, som har Tegnebogen fuld af Sedler, og som kan bedrive sine Galskaber, uanfægtet af gamle Mænds Protester og tantelig Bekymring. Er han ikke Gadernes Herre, Kaféernes Suveræn, en Blomsterplukker i Kvindernes Urtegaard — i den ene Haand holder han Dagen, i den anden Natten — Bold spiller han med dem, op og ned, ned og op, han trættes aldrig, han er altid midt i alting og dog smilende ene.

Og hvilken Omvæltning, hvis den unge Kvinde midt i Livets Fest hørte Mefistos Røst i sit Øre: „Jeg har inat, ved tolv Slet, hentet Onkel

Jochum og Tante Gine — nu er min Lærke-
unge sin egen Lærke.“

Det kan ikke skjules — Februar en en uguede-
lig Maaned. Over Karnevalerne hejses en blod-
rød Fane med „Død over Moralen“ i gylden
Skrift; i Sneskovene er Luften vidunderlig bi-
dende, de unge Kvinder vidunderlig friske og
blussende, Drømmen om Frihed, om Livet i Fest
absolut og paa den mest blasfemiske Maade i
Strid med Hverdagens ophøjede Etik. O, Fe-
bruar, du skønne!

Se, dør ligger det hvide Sjælland med de
uendelige Kaneveje, de store Issøer, Skovløber-
husene mellem Træerne, Dyrehavens røde
Æventyrporte. Solen staar op, og en lang, hvid
og gylden Dag er din — Stjernerne staar over
Byen, og i Kulden og Mørket dunster hedt de
brogede Sale. Hvem er fuld af Is og Ild, hvem
er uden alle Lænker, en Overdaadighed fra
Hæl til Isse — kom nu, du Herre af Februar,
her venter dit Land og dit Hof!

Vé os, vi stakkels Orme — hvem har gen-
nemført Livet, hvem har set det, levet det,
uden Digterne i deres Fantasier og Adelsmæn-
dene i deres Lediggang! Munterhed indbringer
ingen Dagløn, og dog er den en høj Pris værd;
Skovene er Rigdom, og Kontorerne er Armod;

Elskov, det er Ugen med syv Søndage — Bankerot og Livets Blomstring! Herren af Februar — langt borte fra maa han komme, han er et svundet Aarhundredes Barn, en Gæk fra Shakespeare — ham tilhører Lykkens Land. Se, pudret af Sne og med røde Læber kommer denne Galning — han strør om sig med Ungdom og Dukater, han spiller Bold med Nat og Dag, op og ned, ned og op. Er Livet ikke et Lystspil, et Festspil, i ældgammel, udødelig Stil; er Sneens og Kvindernes Maaned ikke fuld af Drøm og af Svimlen? Februars Jomfrudom tilkommer mig — siger Knøsen fra Shakespeare.

TEATRET

ET moderne Mandfolk gaar ikke i Teatret, ligesaa lidt som han gaar i Kirke. Præsterne og Skuespillerne overlader han til Damerne. Man ser Doktor Dit og Assessor Dat følge Kone eller Datter til Teaterporten, og ved Elvetiden møder man dem igen stampende udenfor for at følge hjem; i Mellemtiden har de siddet ved deres Skrivebord med Arbejde eller i en Lænestol med en god Bog, de har ikke spildt Tiden, tænker de fornøjede. Det kan ogsaa være, de har siddet paa en Kafé eller spillet et Parti Bridge med gode Venner eller gaaet en Tur. Selskabelighed er morsommere end Komædie, Naturen mere opbyggelig — saaledes tænker den moderne Mand. For Nutidens Friluftsydker især er alt Teatervæsen overflødigt eller vederstyggeligt — han skal nok vogte sig for at lade sig spærre inde mellem Stolerækkerne i et Selskab, der er lige saa pin-

ligt som Atmosfæren, Ansigt til Ansigt med Gøgl og Sminke.

Det er muligt, at Menneskene i vore Dage har et rigere indre Liv end tidligere, saaledes at de har nok i sig selv og de stumme Ting. Det kan dog ikke nægtes, at der findes adskillige, som kunde have godt af lidt Kirkegang, ligesom det heller ikke kan skjules, at en Del af dem, der foragter Teatret, simpelt hen er Kunstforagtere, Fagmennesker og Specialister, hvis Blaserthed er et Udslag af aandelig Indsnævring.

Og selv om der maaske er gaaet Dekadence i Teatrene, saa har dog Scenen bestandig sin Charme, saa er det dog en gylden Drøm, naar Efteraaret nærmer sig med de mørke Aftener: Scenerummet med de Hundrede Lys, Skuepladsen, hvor fjerne og forsvundne Ting genopstaar, hvor Kunsten er levende Mennesker. I en bred Parketstol eller eksklusiv Loge at sidde og se Mennesket træde frem i Lyscentret, staa der paa Præsenterbakken og elske, lide, handle, drømme, at se Legemet udfolde sine tusinde Bevægelser, Stillinger, Linjer, al dets udtømmelige Skønhed, hvilken dyb og hemmelighedsfuld Nydelse! I Skuespilkunsten er Stum-

heden ikke mindre talende end Ordet, Blikket ikke mere levende end Haanden og Ryggen — Sjælen er Bevægelse, Strøm, Synlighed og Ugribelighed.

Folk føler sig tit skuffede i Teatret — det Billede, de havde dannet sig selv, var langt smukkere. Det er ikke let at konkurrere med vore Fantasier, paa den anden Side er det dog bedre at se noget smukt end kun at tænke sig det — hvis man da ikke mener, at der er Ting, som slet ikke skal ses, kun tænkes. Men op imod dem, som vil gøre alt, hvad der har Værdi i Livet, usynligt, stiller Skuespilkunsten sin brændende Trang til at se, se alt, hvad Hjertet og Tanken gemmer — netop det, der er gennemtænkt, er modent til at forvandles til Billede, Billedet er mere gripende end alle taagede Forestillinger. Iaften Klokkeren halvti lægger Hamlet sit Hoved i Ofelias Skød — det er muligt, at det er fuldkommen parodisk, men det er ogsaa muligt, at det er vidunderligt; gaa hen og se det, det overgaar alligevel alt, hvad du kan sidde hjemme i din Lænestol og lave sammen!

I kære Gøglere, Kunstnere og Troldmænd med jeres Kvinder, I skænker os midt i jeres

sminkede, bølgende Verden af fulde Hænder
Henrykkelse og Fest. I er Skulptur og Vers
og Musik, af dybe Væld øser I — alle Minderne
alle Hemmelighederne, hele det straalende, det
dunkle, det mysteriøse Liv.

DEN DANSKE FINHED

DEN danske Finhed er uomtvistelig en Pynt for Nationen — skønt gallisk afslebet dybt national, i Slægt med Landskabet, til Huse hos Folket. Hvor kan der ikke være noget forunderlig tyst ved en gammel Bonde! Ved Siden af Bonden som komisk Figur Bønder med raffine og elskelige Ansigter. Der sidder jo nok saa gamle Slægter paa Gaardene som paa Slottene, det danske Aristokrati bestaar for en ikke ringe Del af navnløse Mænd. Hos disse Vadmelsklædte har de dannede Klassers Ideal sin Rod, i Folkedybet er det altsammen: Veghedens Mosebryg, den fine, faste Linje.

Men har denne Finhed præget vor Kultur med Noblesse, saa har Noblessen taget sig betalt med et nidkært Tvangsregimente —: Paa Knæ for Porcelænguden, her tilbeder vi det Intet, som er Alt, Luftsteg serveres, husk, du er i Heibergs Land!

Denne Kultus' Bibel hedder „Du maa ikke“, i tusind Paragrafer, dens Symbol er en hvid

Vest, dens Aand er tempereret, tempereret, i Vid og Alvor af Intetkøn.

Knurrende nærmer den utempererede sig denne Buddha — skal vi slaa dig i Stykker, du „danske Finhed“? Grundtvig og Kierkegaard, Georg Brandes og Hørup, Johs. V. Jensen — alle det danske Aandslivs Krigere har skudt til Maals efter denne Dukke. Selv havde de alle Finheden i sig, og de fleste af dem var Mestre i at haandtere den, som en Stilet; men de havde vældigere Vaaben, voldsommere Væsen, de havde alle den Hensynsløshed og den Pathos, som er ganske særlig forbudt i den ovennævnte Lovbog.

Hvad var fint som Bispen, Kierkegaard laa i Fejde med, hvad er tempereret og ulastelig Teologi som Sjællands Biskop? Det gamle Testamente maatte rase. Fra de Mænd, som stod Georg Brandes nærmest, maatte han Gang paa Gang høre, at nu gik han for vidt, dette kunde de ikke taale. Disse udmærkede Danskere var saa gennemfne, at selve Kampens Væsen var dem imod, det var egentlig raat at angribe Folk; tilgav de Kamphanen, var det af personlige Grunde. Hvad var fra oven og nedad som de Nationalliberale? Det var da Aandsaristokrater! Disse Masker maatte friste en Hørup. Han,

der var saa skaanselsløs en Angriber og en saa fin Mand, benyttede vel gennem Aarene hypigst Smilet og de smaa Ord, men han foragtede ikke Skældsordet som Slagord, og han kunde hæve sig til en haanlig Pathos, højt over al Ironi. Han uddannede en Stil til Hverdagsbrug, hvis Finesse bestod i aldrig at blive vred, kun smile spydigt, og som gennemførtes med en Konsekvens, der til Tider ærgrede Vennerne mere end Modstanderne. Men der var Tradition, der var Jordbund for denne Facon; vi har beholdt de fra Paris importerede Knappenaalsstik længe efter, at den franske Presse har optaget en heftigere Kampmaade. For en Clemenceaus lidenskabelige Polemik er vi for kultiverede, Elegance maa der til, man er ondsksfuld i al Uangribelighed. —

Overfor Storm og Ild har den danske Inderlighed en kølig Mine.

Tal ikke for højt — det er daarlig Tone! Denne Parole gennemtrænger alt. En hel Type opstod paa Grundlag af denne Negativisme, en Art præ ceteris. „Han er et fint Menneske.“ Det var den højeste Ros. „Et fint Menneske“ er en Blegnæb, der samler paa Knackfuszer — manganen, der i sin Ungdom fik tildelt denne Hæderstitel, der var besynderlig suggestione-

rende, maatte have Aar til at opdage, at han var af Kød og Blod.

Dog, Hyperfinhedens ærlige Tilbedere, de har i alt Fald det Forsvar, at deres Afgudsdyrkelse ikke sjældent hænger sammen med noget af det bedste i dem — og hvem overhovedet har ikke en Rem af Huden? Farligst er Hyklerne, det er dem, der gaar i Spidsen, naar den ubeherskede Sandhed skal boykottes. „Hørte I, han sagde Slyngel! Med denne Pøbel kan ikke diskuteres. Spørgsmaalets Realitet kan aldeles ikke komme for.“ — Ved dette Trick reddes den notoriske Slubbert.

Den fine Mands Rolle er let at lære, naar Ydret haves — kun de færreste har Blik for, at Fornemheden er selfmade. Se denne Kulturens Højbaarne — blot ved hans Nærværelse føler Menneskene sig mindre, han er den, som altid har Ret, han er selve Fornemhedens Parfume. Hvem skulde ane, at han er en almindelig Stræber!

Den, der ved, hvad Finhed er, foragter det altfor fine Væsen, han vil hellere misforstaas end slaas i Hartkorn med Snobber og Poseurer. Den store Holger, der gik til Hvile i Klitten, skal ikke mere gøre Skandale, han skal aldrig mere stille sig paa tværs af Evnukvæsen og

officielle Løgne. Men det er skønt at staa med Front mod de Herskende — og den danske Finhed har saa mange Lovsyngere, at der altid vil være en Mission for Mænd, der er grove nok til at sige den Sandheden.

EN BLODIG DRØM

1911

SOMMEREN tilhører Privatlivet. Der sker gudskelov ingenting. Politikerne er vendt tilbage til Ploven, Fanden tænker paa Skatte-lovene — det gælder kun om at leve, være sig selv; Samfundet er hørt op at eksistere. Den eneste offentlige Begivenhed i lang Tid er nogle Vers paa en Tribune, i disse Festuger er det — som det sig hør og bør — Poeterne, der løfter Fanen. Poesien er, som Historien viser, en Fredens Blomst. Digterne elsker Friheden, deres Ideal er det ublodige Anarki. „Sommerlyst“ — hvilken Idyl! Den unge Halvgud deklamerer. Salen gisper frydefuldt.

Men hvis det nu begyndte at tordne, hvis det pludselig begyndte at drøne, bum, bum, i den lumre Aften, midt i en Linje, midt i den unge Sejrherrers mest fine og underfundige Sejrssmil! „Jeg banker paa din Kammerdør“ — hør, hvor det tordner! En Jernhaand banker ... Kanonernes store Koncert er begyndt.

Dette er kun en Fantasi, et Sommer-Æventyr. Men det mangler ikke Baggrund — vor lille sorgløse Tilværelse leves under Cæsars Øje, den store Verden er altid nær, vor Sommerferie afhænger af Marokko.

Det er kun en Fantasi — et Mareridt i Sommervarmen. Men midt i det intetsigende Velvære fra Frederiksberg til Hornbæk, midt i al Skønhedsdyrkelsen og alle store Ord om Liv og Død er Krigens onde Drøm ikke uden et vist betagende Skær af lynende Realitet. Der gives ganske vist andre Kampe, andre Vunder end Kuglernes og Bajonetternes. Men der er en Del af disse Livets Fyrster, hvis Triumfer hedder Tro, Haab og Fruentimmere, som det vilde være tilfredsstillende at se ude i Drogen f. Eks., ved „Søridderen“s Kanoner, en vanskelig Nat. Det kan undtagelsesvis være velgørende at vide, at den Mand, som vi saa det blive gjort af med iaften, ham skal vi ikke gense paa Kaféen imorgen Formiddag. Der er Folk, der tilbringer Livet med at drikke deres eget Gravøl, Folk, der éngang for alle har tabt, men som dog lever, som ikke har mistet Solskinnet og Spurve og Alkoholen. For disse Miserable maa der være en Trøst i Tanken om, at der gives Tilfælde, hvor det at falde i Kam-

pen betyder den absolute Udslettelse. Al den nye Tids Aandeliggørelse af de store, gamle, materielle Ord, Digterne med deres „Saar og Skrammer“, Kujonernes „Valgkampe“, alle de Herrer og Damer, der „kæmper“ i deres bedste Puds — det var vel værdt, det var ikke af Vejen, om man kunde lære at tilegne sig et vist Maal af Agtelse for Krigerne og den virkelige Død. Ulegemligt, forflygtiget, forfladet bliver Livet i et lille Land, hvor Krig og Revolution kun er Symboler og Ord.

Altfor indadvendt eller altfor overfladisk — men gudskelov! Det var kun en Drøm. En blodig Drøm. Flere Vers! Fra Sommerlyst til Hornbæk én tonende Lyre!

NOVEMBER

DER er nogle, for hvem Fortiden er alle skønne Tings Hjemsted, formodentlig har Flertallet af Menneskene denne Evne til at finde de lyse Minder frem, Hjerterne er aabne for det Forgangnes Mystik. Der er dog dem, der har det anderledes, der er Folk, som ikke kan taale at se tilbage, Folk, for hvem Fortiden lugter ilde, paa en næsten fysisk Maade — i det Svundnes Stuer finder de kun Lugten af gammel Tobak. Og viderværdigst af alt er dem Erindringen om dem selv, som de dengang var — hvad er Ungdommen andet end et aarelangt, særdeles pinligt Forsøg paa at blive en Smule Menneske!

De, hvis Ungdom faldt i Halvfemsernes København, har særlig ringe Anledning til at dyrke Mindets Sødme — hvorfor var Livet saa forbandet dengang, hvorfor var det altid November, alting saa langt nede? København blev stor og hæslig, Folk, der var lige lidt kønne, sloges rasende om Magten, der var en underlig

Afmagt og Forgiftethed i Hjerterne. Men af det, der er forsvundet, er det umuligt at danne sig et fuldtud sandt Billede — og det er heller ingen Nytte til — se ikke tilbage, naar du ikke kan se noget smukt, overlad Fortiden til Selvplagerne og til dem, der husker rosenrødt.

Ak, men det er November, og hvor er hine Dage vendt levende tilbage! Denne Luft, hvor Skumringen begynder om Formiddagen, hvor er den fuld af Minder! Det er som at blive ung paany! Forbandede Tid, hvor man er den yngste, hvor man bærer den største Byrde og faar den mindste Løn, hvor man henter Øllet og ser de andre drikke det, hvor alt det ensomme, pinefulde Arbejde gøres, som bærer éns Liv gennem Aarene!

Alt, hvad der er klamt, skiddent, ondt, er viet November, mod dens forhadte Himmel løfter sig Drømmen om Solhavet, om det, der er udenfor Livet. — — Men hæng dig dog ikke, før du har sovet paa det — thi imorgen, naar du staar op, er Himlen maaske blaa, det er blaa November, en vidunderlig Dag, fuld af Stilhed og Vaar. Skuderne ligger i Kanalen med hængende Sejl. I de gamle Gader leger et fint Solskin. Der staar en stolt Madam i en Kælderdør. — Ak, hvor det dog er en skøn By,

alligevel, og hvor denne Novemberluft er berusende! Det er som at blive ung paany! Ja, fra alt dette taler jo de tusinde Minders Sprog, det er jo sandt, at de henfarne Aar, at den saa sværtede Ungdom var fuld af glimrende Stunder. Husker du det Foraar i Halvfemsernes Begyndelse? Alle djævelske Dage vejer det op, sletter det ud, det splitter alle Taager; det, som var, er, dette Øjeblik er Tidernes Morgen!

DRØMMERE

JEG vil ikke være en Idealist, sagde Fröding, før han døde. Ak, det er Kunstnerens og Filosofens gamle Tragikomedie. Jeg vil være en Handlingens Mand, siger Drømmeren; mit Maal er Nøgternhed, tænker Fantasten; den geniale Særling forkynder Hellas. Det er stort at skabe Liv, men det er større selv at leve, og Aandens Mand skærer Tænder i sit Skyggeslot —: Aa, I skal se, jeg er ogsaa en Karl, naar jeg kommer ud i Solen!

Dog, Tilfældet gælder ikke blot de enkelte, et helt Folk kan være mærket af denne Deltahed, den danske Folkesjæl har uimodsigeligt en skælvende Tone. I det lille Land, hvor lidet sker, slaar Energien ind, bliver Inderlighed. Lidenskaben, der mellem Fjeldene fortættes til Drama, fordufter som Stemning under Slette-landets Himmel. Træerne, Græsset, Dyrene, alle de stumme Ting kan disse Blaaøjede magte. Livskampen derimod. . .

Men Verden kom os paa Livet, og Ordet er

sagt: Danskeren vil ikke længer være en Drømmer. Digterne besynger Maskiner; Forretningsmanden er Dagens Konge; Bankdirektørerne kommer paa sædvanlig Fangekost.

Det fortælles om de unge Danske i Østen — Handelsmænd, Ingeniører — at de er dygtige og derfor ansete; men dog har de svært ved at hævde sig. De mangler Robusthed, de lider af Hjemvé. Men paa den anden Side — hvis de endelig er smarte, saa er de *for* smarte, er de haarde, saa er de *for* haarde, saa de andre Hvide paa Pladsen spørger hinanden om, hvad det er for en Struggler fra Norden. De aner ikke, at det er en hudløs Mand, som hæver sig, en Fusker i Kunsten at leve, et dybt Gemyt, som ligger under Moskitonettet om Natten og græder efter de lyse Nætter. Denne Romancesangers Opfattelse af „Jernmanden“ maatte naturnødvendigt træffe ved Siden af, det maatte gaa galt, naar han skulde handle ud fra dette Fantom.

Men netop dette er de sidste Tidens Danmark. Vi har handlet mod vort eget Instinkt, vi har troet paa Ønskets Magi. Danskeren, der ikke vilde være en Drømmer, fik et Problem at gruble paa.

At Dannelsen af en handledygtig og haard

Type er vigtig, kan ingen modsige. Men da maa Hærdningen begynde fra Skolen, fra Vuggen af. Det vil tage et Slægtled — og det vil sikkert kun blive en Type mellem andre. Folkekarakteren som Helhed omstøbes ikke saa let — og ialfald vi, der lever nu, har ingen Udvej til at slippe bort fra, at vi er dem, vi er.

Afværgende løfter Skjalden sin Haand mod det i enhver Forstand forhadte Ord: — Jeg vil ikke være en Idéalist.

Nej, han vil være et Menneske. Hans Verden er den Verden, som *er*.

Men Drømme er dog Drømme — enten det er Nattens eller Dagens. Og enhver, som i sit Indre kender den skælvende Tone, han gør vel i at have in mente — selv om han til Tider maa skære Tænder i denne Anledning — at han er den, som han nu éngang er.

KULLEN

TÅG til Kullen i September — der er ingen Tyskere, og Brombærrene er modne. Tag til Kullen med Dampbaad — i fint Vejr varer Turen fra København kun halvfjerde Time. Naar man en hel Sommer igennem har glædet sig over Marker og Muld og er træt deraf, er det husvalende at komme til Vand og Klipper, at aande Havluft og Bjergluft, at mødes med den kølige Høst og dens sydlandske Sol.

Sejl ud gennem Havnen i stille Solskinsvejren Søndag Morgen — forbi de store gamle Pakhuse, Flaadens Leje, de fremmede Orlogsmænd og Krigsskibe paa den festlige Rhed. Vor By har et stort og skønt Indløb, helt herude begynder København, helt herud naar Søndagen fra Søndagsbyen derinde med dens Taarne i Morgendis. Og Sundet, Verdenslandevejen, hvor Skuderne fuldt lastede gaar, Helligdag som Hverdag — se dette levende Farvand, se Sejlernes Silhouetter mod Horisonten, som udklippede i Papir; dér er der én, som vender, langsomt,

langsomt, nu er den en slank Klippeblok, et Taarn midt i Havet. Hveens gule Skrænter, Kronborg i dens evige Ynde, Kullagunnarstorp — selve Navnet er nok, det er Nordens Røst, den, der nævner det for sig selv, han er hjemme.

Men Kullen, Bjergryggen derude, grøn af Løv og rød af Lyng, er *den* særlig nordisk — be-
staar dens Tiltrækning ikke netop deri, at den er Syden, at den er Paradis, og i at Syden og Paradis har vi ogsaa heroppe i Norden, ved det flade Sund? Den, der paa Vej mod Middelhavet staar op gennem Sundet, vil studse ved dette Syn nogle Timer fra København og aldrig glemme det: Rygsvejningens klassiske Linje.

Men hjemlig er Kullen trods alt. Dens Bøgeskove, dens Naaleskove — hvad er skønnest? Aa, Naalene har denne Lugt, som gør én halvgal af Glæde, saa man bøjer Grenene ned og staar paa Tærne og snuser . . . Hvor er den Beruselse, man drikker sig til, gemen i Sammenligning med den, man lugter sig til! Paa Skrænten mod Syd, under den søde Sol, dufter Skovene og Havet i den høstklare Luft; fra alle Sider, over Marker, mellem Træer og fra Kløfter blinker det blaat, og Brombærbuskene hænger fulde af sorte Bær, og Feriebanderne er forsvundne, og det er Søndag.

Ja, Kullen er vel nok et af de vidunderligste Steder i Danmark. Hvad siger jeg? Har jeg glemte Karl Gustaf? Ak, siden ham har tolv danske Konger stirret over mod det tabte Land, en hel Kongerække er det siden, at Skaane gik ud af sin Moders Stue — og saa kan man dog endnu saa længe efter til Tider drømme, at den tabte Søster ikke er en Fremmed og en Fortabt.

Det er en kompliceret Stemning: at sidde paa „den italienske Vej“ og se ud over Sundet og ned over den skaanske Slette, som engang var dansk. Havet er lutter Mildhed og Sol. Men Efteraar er det, og dansk er svensk. Og dog, hvilken Lighed mellem de éngang forbundne! Er der ikke en Ejendomsret, som ingen Erobring og ingen Traktater kan omstøde, ældgamle Blodets Baand, som er stærkere end Aarene? I vore Dage er det blevet raskt at finde Trøst for alt, nationale Vunder helbredes ved Haandspaalæggelse i en luftig Pangermanismes Navn. Men dog maa det være selv mere ædruelige Naturer tilladt at drømme Skaane ind paa dets gamle Plads — idet de dog samtidig vel véd, at Drømme kun er Surrogater. Paa Kullen gror det danske Vemod — ogsaa det er en af Charmerne ved Kullen.

Dette skal der ikke tages for tungt paa! Den, der vil hengive sig til et ublandet Livsmod, skal uhindret faa sin Lyst styret; der er Bølger nok, Højder nok, Idyller nok — Kullen er Livsglæden i Norden. Den, der efter en saadan Udflugt en Høstaften sejler ind i Havnen med dens Lygter og Lanterner, føler, at han har været langt borte, i en Slags nordisk Elysion — og samtidig priser han sig lykkelig, fordi han vender hjem til en skøn og straalende Stad.

HELSINGØRS ROMAN

Nu, da Helsingør ligger syg til Døden, vælder Minderne frem. Men alt det, vi kender af dens Fortid, er intet mod det, vi ikke kender. De store Linjer, dem ser vi; men de tusinde rige Enkeltheder, Menneskene, Stuerne, Livsviljerne, ligger i Mørke. Vi ser Livet, der dør, dø glemt, og Uro griber os; thi vi har ikke Raad til at miste — og aldrig have ejet — den Verden af Liv, som var Helsingør. Ingen har skrevet Helsingørs Saga — er der ingen, der vil skrive den nu, i den elvte Time, medens det endnu er Tid?

Hvor er der en Digter, som har Taalmod til at staa paa Hovedet i Studier og Støv, til at snuse i alle Kroge og alle Vindhjørner — hvor er der en Digter, som kan opvække de Døde? Skildrer Hr. N. N. kun sin Samtid? Vor Samtid gaar langt tilbage, Hr. N. N.! Det Døde lever — men ganske vist for langt borte for Deres Muldvarpeøjne!

Men er der en ung Mand, som nu driver om i København og keder sig over sin Samtid og sig selv, saa skulde han pakke sin Kuffert og rejse derved, hvor Jyden Hamlet *ikke* ligger begravet — ned til det Sted, som er Sundets gamle Port og Begyndelsen til Danmark. Maaske han paa dette Sted ogsaa for sig selv i dybeste Betydning kunde finde Nøglen og Begyndelsen til Danmark.

Dér ligger Kronborg — Rigest dyreste Klemodie! Det blide Sund og Kattegats bedske Salt, det mødes her. Embedsmænd og Købmænd og Røvere, her levede de, her sad de og vogtede paa Sejlernes Række derude, dem, der kom Nord fra, og dem fra Syd. Sundtolden — der maaske er Hovedgrunden til, at Danmarks Østgrænse ikke den Dag idag er Smaalands Skove — Sundtolden, som forgyldte Byen og gjorde Landet til en Fabel! Forstod Danmark sig aldrig paa Rænker — Helsingør var i alt Fald en glimrende Undtagelse. Her blomstrede Materialismen, her var Fordærvelsen systematiseret og lovlig. Hvad kunde der ikke bringes ud af et Skib fra Mastetoppen til Kølen, fra Skipperen til Kahytsdrengen? Hvem befattede sig med mindre end hundrede Procents Forretninger? Bordellerne, det var ogsaa en af de Fangarme,

som Byen strakte ud mod Havet. Under Bedsteborgernes allerhøjeste Protektion. Der var Livsglæde dengang, ikke Spor af Blegsot.

Den historiske Pessimist kan græmme sig, Moralisten kan forarges, Lyrikeren kan beruse sig — her er Stof nok, Farver nok. Her var Livet paa éngang forfinet og bredt. Her festede Mænd fra Alverdens Lande. Her fandtes et Aristokrati af Rigmænd og Mænd af høj Stand, en Almue, der var kraftig og selvbevidst. Helsingør, det var ingen Ravnekrog, ingen Bondeby — Helsingør — det var den store Verden. I denne Bys Skæbnesang er der Toner af Danmarks Skæbne, og Verdenshavet bruser deri. Guldgruben er ikke mer — men for dem, der søger Livets Guld, er her Skatte at hæve.

Staar vi nu fremmede overfor hine Tider's Livsmoral, vi tvinges dog til at tage Spørgsmaalene op igen. Hvad er Fordærvelse? Det var dog Folk med friske Tænder. Der er en Trøst deri, at fra hine Slægter nedstammer nogle af de Mænd, der nu er de bedste i Landet.

Og denne Stad har været elsket som ingen. Disse Slægter, som elskede de jordiske Ting og ikke kendte Begreber, de er dog blevet

Skønhedsdyrkere gennem Tilbedelsen af deres Sol- og Søstad. Hymnerne i de Dødes og de Stummes Hjerter — hvem vil synge dem? Skal Helsingør dø — og dens brogede Roman aldrig skrives?

SØNDERJYLLAND

I Juli 1914 cyklede jeg fra Lübeck nordvest-paa.

— Jeg kom til Rendsborg. Dér laa Kommandantboligen, hvor Helgesen residerede efter den første Krig — hvor min Far har besøgt ham som Dreng og redet paa hans Knæ.

Jeg kom til Frederiksstad. Forgæves søgte jeg mine Oldeforældres Hus, men jeg fandt deres Grave — med de tyske Indskrifter. Min Bedstefars Navn levede ikke længer i Frederiksstad. Hans Helgesen var der vel endnu dem, der huskede; men Hans Helgesens Stabschef var der ingen, der kendte.

Jeg kom til Flensborg. I det lille „Gasthof“, hvor vi tog ind, hørte jeg en Tjenestepige synge en dansk Sang. Matrosen, som stod ved Landgangsbroen til Sønderborg-Damperen — mens Zeppelineren fløj over vore Hoveder — talte Dansk.

Saa stod jeg paa Dybbøl. . .

Paa Dybbøl kom jeg i Snak med en Mand

fra Egnen, en Gaardejer. Han viste os rundt. Vi havde begge Parter en Del at skulle have sagt. Vi var, begge Parter, enige om, at det umulige var muligt.

Hvor kunde vi ane, at netop i de Dage, maaske netop i selvsamme Time, lagdes Spiren til det, som nu er sket!

Underligt er det nu bagefter at tænke paa, at da jeg den Sommerdag stod paa Dybbøl Banker og *ønskede* — netop dengang kæntrede Strømmen, den undersøiske, miledybe Skæbnestrøm.

Men endnu forunderligere er det nu at tænke paa, at vi begge to, han og jeg, dengang kunde være saa lidet haabløse, saa fattede og tillidsfulde, som vi begge inderst var — skønt dog Jern- og Blod-Riget dengang dirrede af Kraft, bruste af Vælde.

Jeg har engang haabet *mod* Virkeligheden — og jeg er ikke blevet skuffet.

Dette Haab fik jeg Styrke til af Sønderjyderne.

Jeg har rejst gennem deres Land — jeg har sejlet sammen med dem til Danmark og hørt deres Sang — sælsomt hæst og rustent — hilse Fædrelandet.

Eengang har jeg oplevet noget, som jeg ikke

var ene om, som vi ikke var kun to om, og som var helligt. Eengang har jeg, sammen med sønderjyske Bønder, følt mig forenet med Landsmænd, forenet med *Medmennesker* i den Følelse, som er den højeste. . .

Dette skal jeg engang kunne fortælle mine Børnebørn:

Jeg har haabet mod Virkeligheden — og faaet Ret.

Jeg har oplevet Opfyldelsen af Drømmen over alle Drømme.

Jeg har — da Haabet var et fjernt og Drømmen kun en Drøm — et uforglemmeligt Nu set mit Folk og mit Land i Savnets straalende Rosenskær. . .

BLAANENDE DANMARK

DET er en af de forfærdelige Dumheder, som man lærer i Skolen og siden hen gennem Livet faar tudet i Ørene atter og atter — at Danmark er et lille Land. Danmark er en lille Stat — i Forhold til visse andre Stater — det er sandt. Det kan være skæbnesvangert politisk set, og det kan historisk set være tragisk nok. Men i vor umiddelbare Betragtning af *Landet*, i vor Fornemmelse af Danmark gælder ingen politisk eller historisk Maalestok. Og det er dog trods alt den umiddelbare Betragtning af det, som kan anskues, den dybe Samleven med det, som vokser op om os og sammen med os, der er afgørende i vort Forhold til Landet. Saadan som vi ser og fornemmer Landet — saadan *er* Landet. Og vi ser og fornemmer det stort. Den, der bor paa Heden, kender dette. Den, der har rejst lidt — til Fods, paa Cykle, — eller som har sejlet om i vore Farvande — han kender det. Hvor dog Danmark er stort, tænker han. Det var

altsaa Løgn, hvad vi lærte i Skolen. Bespottelse og Daarskab.

Ja, saa fuldt af Afstande er dette Land, at ikke én af Titusinde Københavnerne nogensinde paa sin Fod er naaet til Helsingør. Vejen er dog en Fodtur værd. Jernbanen giver kun Endemaalet, men snyder for Mellemløddene. Dog — saa lang er altsaa denne skønne Vej langs Sundet, at kun Vagabonderne gaar den.

Hvor mange Danske har været i Struer, i Lemvig? Og de, hvem Tilfældet har bragt dertil og som er blevet rigere, fordi de ogsaa har fundet deres Fædreland der — de maa med Suk notere, at dette jo kun er en ringe, ringe Del af de Byer og de Steder i deres „lille Land“ — som de aldrig har set, og som de rimeligvis aldrig skal kende.

Og saa er dog det faste Land kun det halve af Landet — desforuden findes der de hundreder Smaaøer, der er vore Farvande, det mægtige Vandareal. Ogsaa dette er Danmark.

Jeg sejled igennem det blaanende Danmark.
Midt i den kløverduftende Sommer
saa jeg kun Havet og lugtede Hav.
Belter og rum Sø — alt var det Danmark!

Belterne, Smaalandsøerne, Kattegat, Østersøen

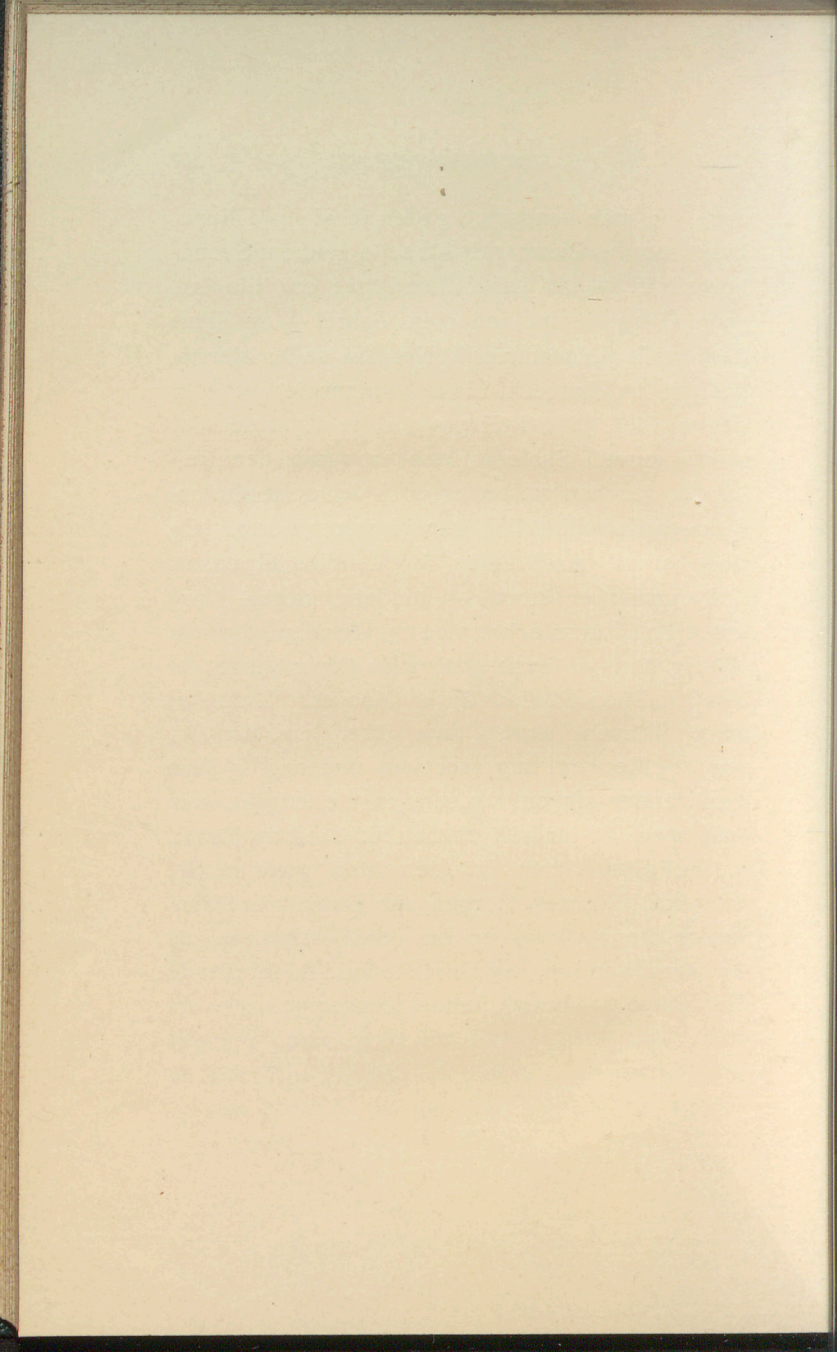
— her sejler danske Skibe — Smakker, Dampere, Orlogsfartøjer — de møder svenske og tyske Skuder og Skuder fra fjerne Lande — men vore egne er de fleste, Farvandet er hjemligt, det er det danske Rige. I Tusind Aar, i umindelig Tid var disse Bølger *Vejen* fra Landsdel til Landsdel, Rigsvejen, dengang Skov skilte men Hav forbandt. Derfor laa Skaane saa nær — men Smaaland var Verdens Ende. Til Smaaland gik Danmarks yderste Grænse — og *Vejen* var lang, lang, gennem Skaane. Men Rügen laa nær — vi ved det, altfor nær. Kun to Ting var fornødne: Medbør og Mørke — saa kom man langt i kort Tid, Vogteren saa ikke Røveren, og Røveren saa ikke Hævneren — usynligt bruste de frem. Her har Absalons Flaade gaaet! Her sejlede Valdemar Sejr, da han skulde jage paa Lyø. — Dette med de „korte Afstande“ i vore Dage er, ret beset, en uhyre Indbildning: det er i vore Dage, at Folk — fraset en lille Ferieudflugt — ikke flytter sig af Stedet. I Middelalderen var, ikke blot Kongerne, men de simple Mænd, Almuen, snart her, snart der, de udvandrede fra Landsdel til Landsdel, de søgte Erhverv ved, det var en Drift hos dem at rejse. Skibet førte dem, Søen kaldte dem. De gamle Beretninger er fulde heraf.

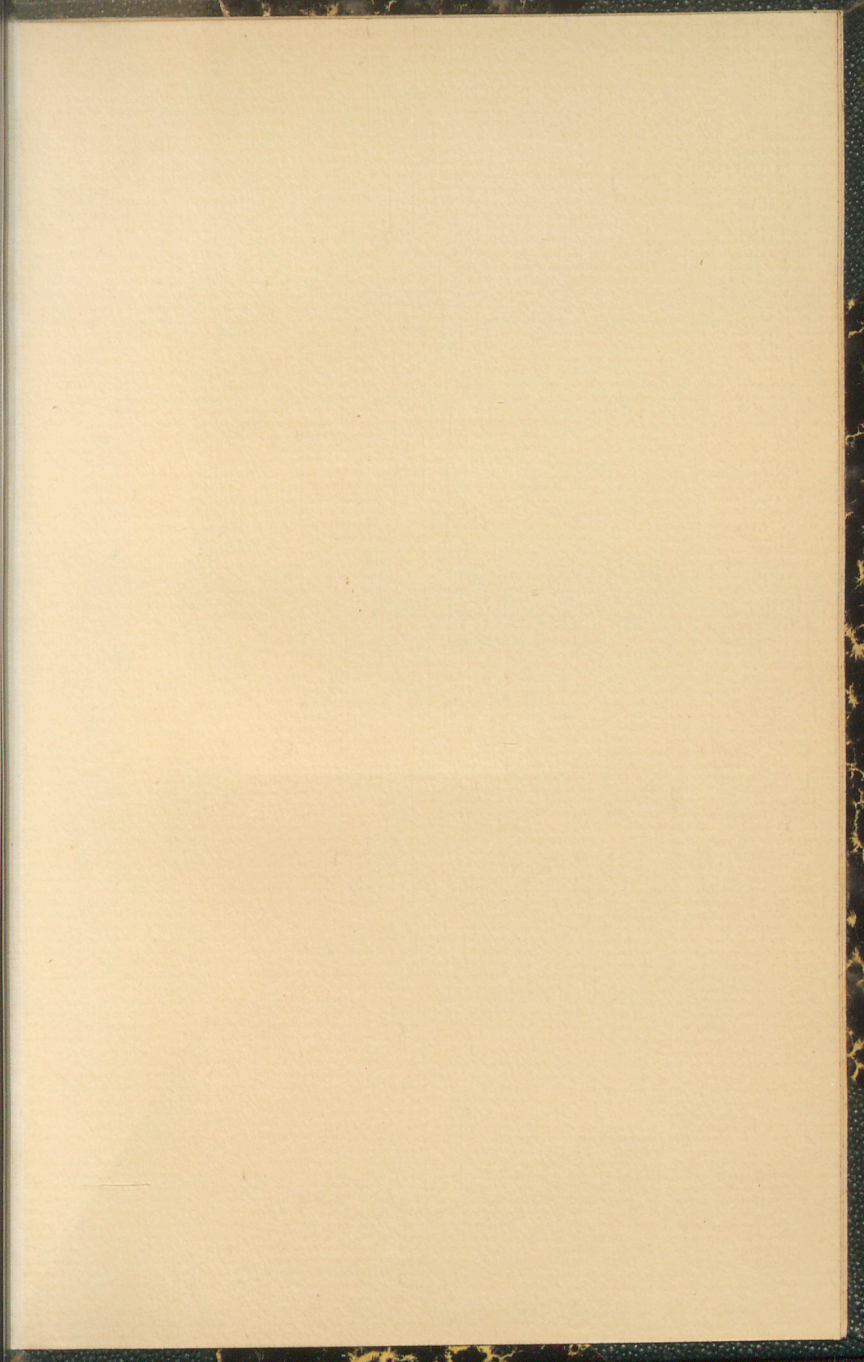
Nu er vor Verden: et Sogn — en By. Vor Dont en Plov, en Pult. Kun de Handelsrejsende rejser. Kun en Brøkdæl af Folket ligger en Brøkdæl af Aaret „paa Landet“. Men fra Vaar til Høst, fra Vinter til Sommer gaar Blæsten salt over den salte Sø, Solen dukker op af det blaa Øde, og Solen gaar ned. De Fugle, som flyver der, flyver over Danmark. Skipperen ved Roret taler en dansk Dialekt. Men vi skal dø, og det skal være, som om alt dette aldrig havde været.

De jyske Fjorde. Hvor altfor sjældent har vi ikke fornemmet denne Blidhed og Vælde: at glide ind mellem disse Banker! Har vi sejlet paa Limfjorden — hvor Vandet kan være saa klart, kan være saa solblaat, mens Kysterne er saa fjerne — som sejlede vi langs Middelhavets Kyster. Hvem har staaet paa Læsøs Klitter? Eller har kastet Anker, en Sommeraften, ved Solnedgang, ud for Møens Klint! Vandet er saa gennemsigtigt — vi ser Ankeret, Bunden, alt. Der ligger i Østersøen en dansk Ø — Kristiansø. Den har Stenkløfter med Brombær og vilde Roser, hvor man kan ligge baget af Solen og se ud over det blaa Hav. Der er Bornholm, nogle Mil derfra — at komme op paa Dækket en dugvaad Julimorgen og op-

dage, at man langsomt glider forbi en Klippe-
kyst, som er Danmark! At sejle gennem Svend-
borgsund! — At gaa i Land paa en lille lav,
grøn Ø og komme ind i en Gaard — og ogsaa
der træffe Landsmænd! Naar vi sejler derfra,
ved vi: to Gange i Livet kommer jeg ikke til
denne Plet Jord i Havet, denne Kyst ser jeg
aldrig mere. Saaledes tænker ogsaa den Rej-
sende, der har gæstet en Ø i det stille Ocean.
I en saadan Fjernhed har vi været borte. Og
dog har vi været inden for Landets Grænser.

Danmark er stort — uendelig stort — paa
disse Kvadratmile har vi evigt Tumbleplads nok.
Aldrig kan vi favne det nok, aldrig elske det
nok . . . Efter Ploven flyver Maager. Han, der
kører Ploven, ænser dem ikke, han har for
travlt. Men en Dag gaar han underligt i Staa,
han vender sig om og ser langt efter det, som
han med ét husker, at han ikke ejer: Havet,
hvor Fuglene kom fra, den blaa, vældige Sø,
som fra Tidernes Morgen var Danmark. Blaa-
nende Danmark — er Du ikke Længslens og
Lykkens Land — er Du ikke fuld af brusende
Ensomhed — tangduftende Kongerige!

KAI HOFFMANN

LILJER I MØRKET. 1899.

BYEN OG HAVET. 1902.

RIGET. 1905.

UNDER SOLEN. 1907.

BLAA STRANDE. 1911.

HAV OG RUM. 1913.

HJEM OG HJEMLAND. 1915.

DEN STORE VAAR. 1918.

